

A M V O N U L U

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.

Oradea-mare 1—15. Jan. 1871. Nr. 1. - 2 - 3

Anulu II.

Ese de doue ore pe luna; pretiulu de prenumeratiune pentru Austri'a 4 fl. v. a. éra pentru Romani'a 1 galb. pe anulu intregu. Prenumeratiunile sunt a se face deodata pentru anulu intregu la redactoriulu in Oradea-mare (Grossvardein) in Ungari'a.

Catra p. o. cleru romanu.

I.

„Avenu archiereu, care siede de a drept'a tronului maririi in ceriu.“

BCU Cluj / Central University Library (Evr. VIII. 1).

L. Is. Cr.! In fruntea acestei foie, intreprinse spre a spriginti si inainta in clerulu si poporulu nostru marile interese ale lui Ddieu si ale santei sale baserice, cu ce asi poté se ve intretienu p. o. confrati! mai dulce, mai placutu, mai folositoriu, decatu rechiamandu-ve in minte prestanti'a demnitatii si insemnatatea misiunii, cu care v'a ornatu Ddieu; recorindu-ve animele cu privirea la avuti'a nemesurata a tesaureloru ceresci, cari le-a pusu Ddieu in manele vostre, si aratandu la detorinti'a vostra neincungiurata (*inexcusabile debitum.*“ Can. apost. LVIII.) de a cresce, de a pasce si saturá turm'a cuventatoria, incredintiata grigii vostre pastoresci cu pana cuventulu ddieescu spre vieti'a eterna!

Candu omulu, pre care lu destinse Ddieu ca pre o corona a faptureloru sale, uitandu bunetatile nenumerate, cari le-a reversatu Ddieu asupra lui, ca asupra unui fiu refaciatu alu sinului seu parintiescu, uitandu tient'a maretia, la care fu chiamatu ca mostenitoriu alu imperatiei lui Ddieu, s'a smulsu nemultiumitoriu din braciile iubitorie ale Creatoriulu seu, si derimandu in sine prin pecatu tipulu, si nimicindu asemenarea ddieesca, jacea la pamentu despoiatu de tota frumoseti'a si marirea, retocitu departe de la tient'a sa, apesatu de blastemulu ceriului, luptandu-se cu fiorile mortii eterne fora ajutoriu, fora mangaiare; cine a restituitu legatur'a de iubire intre Creatoriulu vatematu si creatur'a nedemna? Cine l'a redicatu éra si la trept'a frumosetiei si a maririi sale de

odiniora? Cine i-a deschisu éراسi port'a curtiloru ceresci si visticia indurariloru ddieesci?

Punendu-ve aceste intrebari, e cu potintia ore p. o. confrati! ca se nu cugete indata unulu fiacare dintre voi la acea nopte pururea binecuventata, si in acea nopte la staululu parasitu, si in staulu la „*prunculu infasiatu, culcatu in iesle?*“ (Luc. II. 12.). Ecu potintia ore, se nu sarute unulu fiacare dintre voi cu recunoscintia acelu semnu datatoriu de vietia, sant'a cruce, si pe cruce se nu imbracisie cu caldura si se nu ude cu lacrimi de multiumita trupulu recitu si acoperitu de rane alu acelu mare arhieru, alu arhieruului eternu (Evr. VII. 21) care in locu de a isbi in omenimea pecatosa cu fulgerile resbunarii, miscatu de nefericirea nostra, so fece ca unulu dintre noi, se fece sclavu, se fece blas-temu, se fece sierfa, ca spalandu pecatele nostre in sangele seu, acoperindu seracia sufleteloru nostre cu avuti'a daruriloru sale, intunecimea mintii nostre cu lumin'a Evangheliei sale, se ne reconduca pre noi creature mesere, retecte, in braciele Parintelui cerescu!

Oper'a sublima, oper'a rescumpararii, minunea mare, minunea iubirii e implinita. Mortea franta, pretiulu pecatului solvitu. Ceriulu si pamentulu se saruta impacati; Creatoriulu si creatur'a se imbracisia intruniti! Precum atletulu, care luptandu lupta gloriosa, si scapandu de catusiele sierbitutii patri'a sa, se reintorce triumfatoriu la vetr'a iubitoru sei; astfeliu se reintorse Cristosu din lupt'a sa pamentesca cu oliv'a pacii in mana, cu laurulu maririi pe frunte, a reocupá in ceriu tronulu imperatiei sale. „*Avemu Archiereu, care siede de a direpta tronulu maririi in ceriu.*“ (Evr. VIII. 1.).

II.

„Asia se ne cugete pre noi omulu, ca pre ministrii lui Cristosu, si imparfitorii taineloru lui Ddieu.“ (I. Cor. IV. 1.).

„Asia dara suntemu tramisi in loculu lui Cristosu.

(II. Cor. V. 20.)

S'a dusu pastoriulu, ce va fi cu turm'a? S'a dusu regele, ce va fi cu ostea? S'a dusu domnulu casei, ce va fi cu cas'a lui santa, cu baseric'a?

S'a dusu! Ma puterea lui ddieesca a remasu mostenire pe pamentu; foculu sierfei nu s'a stinsu; isvorulu daruriloru nu a secatu; cuventulu vietiei nu a amutitu. Oper'a lui adoranda, oper'a rescumpararii sufleteloru se continua, si se va continua pana la capetulu lumii.

Voi sunteți deputați p. o. confrati! spre continuarea acestei opere sante. „*Datu-mi-s'a mie tota puterea in ceriu si pre pamentu*“ (Mat. XXVIII. 18.) „*Precum m'a tramisu pre mine Tatalu, si eu ve tramitu pre voi.*“ (Gnu XX. 21.)

Tota armonia universului — dupa S. Dionisiu areopag. — sta in impartasirea si unirea imprumutata a celor mai inalte cu cele mai de jos, si a celor mai de jos cu cele mai inalte: „*ut superiora descendant ad inferiora, et inferiora ad superiora enitantur*“ (De coel. hier.)

Dar armonia fericita, armonia pacii, armonia iubirii intre ceriu si pamentu, intre Creatoriu si creatura, prin cine se luca? prin cine se sustiene? prin cine se intaresce? O-a restituitu Cristosu; o lucrati, o sustieneti, o intariti neincetatu voi p. o. confrati! Prin voi se scoboru cele de susu la cele de jos, Domnul la sierbitoriulu seu; prin voi se inaltia cele pamentesci la cele ceresci, cele trecatorie la cele eterne!

Ce plinetate de putere e repusa in manele vostre! La cuventulu vostru se deschide ceriulu, si din ceriu se scobore plinu de daruri Fiulu lui Ddieu, si odinesce pe altariu in manele vostre ca o sierfa misteriosa pentru espiarea peccatoru lumii. Ce'a ce nu potu angerii si arcangerii, e cu potintia voue. In sierfa santului altariu jace in manele vostre clinodulu celu mai pretiosu, cu care nu se pote asemena nimicu alta in ceriu si pe pamentu, trupulu si sangele mnelului nevinovatu, pretiulu rescumpararii nostre. Prin buzele vostre ensusi Christosu striga dela altariu la ceriu, si cere dela Parintele seu daru, indurare pentru poporu!

Cu privire la acest'a eschiama incantatu S. Augustinu: „*Oh mare demnitate a preotiloru, in ale caroru mane Fiulu lui Ddieu devine denou omu ca odinora in pantecede preacuratei Fetiore!*“

Deca profetulu incoronatu si-cere ca o rara fericite, de a pote petrece in casa Domnului in tote dilele vietiei sale: „*Un'a ceru dela Domnulu, dupa acea nesuescu, ca se petrecu in casa Domnului in tote dilele vietiei mele, ca se vedu glori'a Domnului.*“ (Ps. XXVI. 4.) apoi ce fericite pote fi pentru preoti, a pasi la altariu, a sierfi cu manele sale acea santa sierfa, la care asista totu ceriulu, de care se bucura totu pamentulu!

In manele vostre p. o. confrati! a depusu Ddieu chiale vistiriei sale; voi sunteți tesaurarii lui Ddieu; la rogatiunile vostre si prin voi impartiesce Ddieu darurile sale credintiosiloru in S. Sacraminte, precum a impartitu ordinora in desertu poporului flamenditu panile si pescii la rogarea si prin manele invetiaceiloru sei. „*Rogandu-se pentru ei preotulu, Domnulu se va indura spre densii.*“ (Levit. IV. 20.).

Prin voi înspira elu în suflete spiretulu vietiei; prin voi intrarma sufletele renascute cu scutul tariiei; prin voi nutresce sufletele credintiosiloru sei cu panea nemoririi si le spala cu sangele seu; prin voi intinde sufleteloru pocalte vestmentulu pierdutu alu nevinovatiei, si le redeschide érasí port'a mantuirii; prin voi binecuventa generatiunile fitorie în ensusi isvorulu loru; prin voi mangaia si intaresce sufletele în lupt'a cea mai grea, în lupt'a mortii, ajutandu-le a trece fericitu la tiermurea eternitatii!

Voue, voue sunt incredintiate p. o. confrati! tote bunurile, tote tesasurele, câte a voitu Ddieu în bunetatea sa, a le impartí omeniloru. Redicandu voi manele vostre spre rogatiune, se deschide vistieri'a indurariloru lui Ddieu, si se reversa în prisosintia darurile ceresci peste poporulu seu; precum scrie *Josifu Flaviu* istoriculu evreiloru despre Moise în desertu, „*inaltiandu Moise spre rogatiune manele sale, cadiú roua din ceriu, si remase în manele lui.*“ (Antiquit. jud. l. III. e. I.).

Oh santa, onoranda taina a preotiei! oh putere, demnitate neasemenata! „*Asiú se ne cugete pre noi omulu, ca pre ministrii lui Cristosn, si impartitorii taineloru lui Ddieu.*“ (I. Cor. IV. 1.). „*Asiá dara suntemu tramisi în loculu lui Cristosu*“ (II. Cor. V. 20.).

Pe pamentu si de omeni se implinesce acést'a santa diregatoria; ma cu direptu cuventu se pote numerá în clas'a orduriloru ceresci; pentru cà: „*cei cari locuiescu pe pamentu, sunt tramisi spre aministrarea celoru ce sunt în ceriu, primindu putere, care nu o-a datu Domnulu neci angeriloru, neci arcangeriloru.*“ (S. Crisost.).

Candu ve vedeti pr. o. confrati! la altariu, cu capulu plecatu, adunciti în rogatiune, tienendu în manele vostre tremuratorie sierf'a adoranda, gustandu cu buzele vostre panea si sangele vietiei, séu intorcundu-ve, binecuventandu si saturandu cu acést'a mancare ceresca turm'a vostra; candu redicandu manele vostre spre rogatiune, bateti la port'a ceresca, implorandu indurare, pace, fericire pentru poporulu incredintiату voue; candu prin aministrarea santeiloru sacraminte deschideti vistieri'a daruriloru si bunuriloru ceresci, si le versati în sufletele credintiosiloru, santidule, si plantandu în ele sementi'a vietiei eterne, sementi'a nemoririi; au poteti-ve cugetá, a petrece inca pe pamentu? Au nu ve sentiti mai multu rapiti pana la ceriu, mai susu, în ceriurile ceriuriloru, si acolo petrecundu cu cetele angeriloru, si standu în faci'a stralucita a ensusi datatoriului lumineloru?!

Asiá p. o. confrati! De si diregatori'a nostra se aministra pe pamentu, dupa puterea si darurile sale este intru adevveru o diregatoria ceresca, si pote dice unulu fiacare dintre noi cu apostolulu,

că cetatea sa, municipatulul său, unde petrece ca cetăţianul, este ceriulul. „*Statulu nostru este în ceriuri*“ (Filip. III. 20.).

III.

„Pre presbiterii cei dintru voi i rogu ca unulu, care sum si eu presbiteru: *pasceti turm'a lui Ddiu cea dintru voi.*“ (I. Petr. V. 1. 2.)

Dar pe candu voi Ddiu în aduncimea îndurării sale a părăni între emeni pe pământul în s. şierfa a altariului *vietii* a sa, *patimele* sale si *mortea* sa, si a depune în s. sacraminte ca în totu atâte vase ceresci tesaurulu darurilor sale, spre a acoperi şeraci'a sufleteloru noastre; si astfeliu pe candu elu continua a trăi între noi neincetatu *suferindu*, *iubindu* si *binefacundu*; au eră cu potintia, ca se fia amutitu cu totulul vocea lui, vocea acelu, care se scobori din ceriu pentru noi, care voiesce a vietui întru unu modu atatu de minunatu ueincetatu în midiloculu nostru?

Deca nu ar mai sună depe amvonurile basericeloru viersulu Evangheliei sale sante, deca uu ar mai lumină în calea nostra lumin'a ei îndreptatoria, ore ce s'ar alege din imperati'a lui Ddiu pe pământul? Au nu ar ajunge în asemenea stare trista ca natur'a, candu amu luă faci'a cea mare, sorele depe ceriu? Intuneculu si-ar întinde pretolindene velulu seu negru, s'aru vescedi tote florile, s'ar stinge tota vietii a!

Amutindu viersulu Evangheliei lui Cristosu, ne mai respandindu lumin'a ei binefacatoria radiele sale ceresci, cum ar fi cu potintia a cunosce domnedieirea lui ascunsa, — ascunsa? ba asiă dicundu nimicita su form'a panii si a vinului pe altariu? Cum ar fi cu potintia a cunosce în s. taine vistieriele darurilor lui santitorie, reinviatorie? Necunoscundu-lu cum ar fi cu potintia, a ne captivă mintea în şierbitiulu credintiei, a implini voi'a lui ddiեսca, si a-i oferí lui tota iubirea animeloru noastre? „*Cum voru crede în celu ce nu l'au auditu? Si cum voru audi fora predicatoriu?*“ (Rom. X. 14.).

Nu, viersulu Evangheliei nu a amutitu! Lumin'a ei nu a incetatu a respandí pe cararile intunecose ale vietiei nostre radiele sale!

„*Datu-mi-s'a mie tota poterea. Direptu acea mergundu invetiati tote poporele. Si eca eu cu voi sum pana la capetulu lumii.*“ (Mat. XYVIII. 18—20). „*Mergundu în tota lumea, predicati Evangeli'a la tota creatur'a.*“ (Marc. XVI. 15.).

Voi sunteti p. o. confrati! acei fericiti, caroru v'a incredine-tiatu Cristosu misiunea maretia, de a portá între popore numele seu adoratul, de a vesti misteriele rescumpararii, de a versá lu-

min'a credintiei in intunereculu animeloru , de a aruncá in agrulu seu santu sementi'a virtutiloru, si a sterpi incoltiturele pecatelorú, de a torná oleiulu mangaiarii in anemele celorú cari suferu apesati su sarcinele vietiei, de a nutri foculu iubirii de Ddieu in sufletulu celorú alesi, de a pasce si adapá astfeliu turm'a sa cuventatoria la pasiunea si isvorele vietiei, de a conduce poporulu seu la pamentulu promisiunii, unde curge miero si lapte, de a cresce prin Evangelia din fiii sei pamentesci cetatiani pentru curtile imperatiei sale ceresci!

„*La tine sunt cuvintele vietiei eterne.*“ (Jnu. VI. 68.) striga Petru lui Cristosu miratu de aduncimea tainelorú mari, ce le-a auditu depe buzele lui. Voue a testatu p. o. confrati! Cristoru acele cuvinte ale vietiei, ca mostenilorú sei, ca „*se aduceti fruptu, si fruptulu vostru se remana.*“ (Jnu XV. 16.).

„*Eu sum viersulu.*“ (Inu I. 23.) respunse S. Ioanu botezatoriulu solilorú tramisi de evrei la densulu. „*Eu sum viersulu!*“ pote dice despre sine fiacare preotu, viersulu lui Cristosu, care mangaia, inaltia, lumina, vindeca, edifica, intaresce, invia!

Prin buzele preotilorú vre se vorbesca Cristosu, cum a vorbitu odiniora prin buzele pofetilorú, ale apostolilorú si ale santilorú sei. „*Fiiulu omului! din gur'a mea vei audi cuventulu, si lu vei vesti loru in numele meu.*“ (Ezech. VII. 17.)

Priviti p. o. confrati! priviti inapoi peste sirulu lungu alu secelorú, priviti la cet'a stralucita a atati'a episcopi si preoti santi pana la apostoli, si dela apostoli pana la profeti. Voi sunteti consocii loru in predicarea si latirea Evangeliei lui Cristosu!

Ce onore! ce respundiatate!

IV.

„*Vai mie! deca nu voui binevesti.*“ (I. Cor. IX. 16.)

„*Preotii, cari si-ducu bine diregatori'a, se se remunere cu onore indoita, mai vertosu cari se ostenescu in predicare si invetiatura.* (I. Petr. V. 17.).

Si deca nu vomu corespunde misiunii onorifice, pentru care suntemu deputati? Deca vomu fi isvore sece, „*isvore fora de apa*“ (II. Petr. II. 17.). cari „*au pierdutu ap'a dulce a prediciatiunii.*“ (S. Jeron.)?

Suntemu pusi pastori in midifoculu turmei lui Cristosu; suntemu pusi custodi in cetatea lui Ddieu; deca noi nu vomu veghia, voru intrá ferele selbatece in turm'a lui Cristosu, voru intrá dusmanii in cetatea lui santa. Deca noi pastorii si custodii nu vomu strigá, se se descepte, se va intinde velulu somnului de morte

asupra poporului lui Ddieu. Deca noi nu o vomu arată, va remané ascunsa calea, care duce la patri'a ceresca, si sufletele rescumparate cu pretiulu scumpu alu sangelui lui Cristosu, retectite fora conducatoriu in labirintulu vietiei, voru perî in eternu ca sierfe ale indiferentismului nostru!

Si ce vomu respunde bunului Rescumparatoriu, candu va cere din manele nostre sufletele, care ni le-a incredintiatu? „*Unde este fratele teu? Sangele fratine-teu striga la mine!* (I. Mos. IV. 9.). „*Unde este turm'a, care tî s'a datu, turm'a ta stralucita?*“ (Jerem. XIII. 20.).

Erodotu scrie despre unu pastoriu cu numele *Eveniu*, că fu lipsitu de lumin'a ochiloru sei, pentru că din caus'a negrigririi sale intră lupulu in turma si spintecă siesadieci de oi.

„*Vai pastoriloru lui Israilu!*“ (Ezech. XXXIV. 2.) striga Domnulu. Si pentru ce acestu vaiu cumplitu depe buzele lui Ddieu? Pentru că „*nu au intaritu ce'a ce a fostu slabu; nu au vindecatu ce'a ce a fostu morbosu; nu au legatu ce'a ce a fostu frantu; nu au redusu ce'a ce a fostu lapedatu; nu au cercatu ce'a ce a fostu pierdutu*“ (ib. 4.)

Avutulu din S. Evangelia — dice *S. Augustinu* — nu fu judecatu ca perjuru, seu uciatoriu, seu tetiunariu, seu injuratoriu; ci pentru că nu a voitu a dá depe mes'a sa incarcata nimicu, spre a stemperá fomea deapropelui seu. „*Non digne pascebat*“ (S. Aug. serm. XXIX. de verb. apost.) Nu a nutritu dupa cuvenintia pre deapropete seu!

„*Vai pastoriloru!*“

Vai pastoriloru! cari nu pascu oile cuventatorie ale lui Cristosu, ci reci si indiferinti le lasa, se tangesca din lips'a nutretiu-lui necesariu, si in urma se pera in eternu! „*Peste câti e pusu, ca se i conduca, totu atâte suflete are elu singuru, pentru cari va trebui se dé sama.*“ (S. Greg. Moral. lib. IV. c. XIII.).

Nu ve petrundu p. o. confrati! fiori reci, cugetandu la respundiatatea mare, ce ve apesa? Direptu acea se auda si se intielega fiacare cuvintele profetului *Isaia*: „*Striga, nu incetá, redica ca o trombitia viersulu teu, si vestesce poporului mieu vitiurile sale, si casei lui Jacobu pecatele sale.*“ (LVIII. 1.). Se auda, si se intiparesca fiacare aduncu in anim'a sa amonitiunea apostolului poporeloru: „*Predica cuventulu; mustra, certa, indemna cu tota indelunga-rabdarea si inventiatur'a*“ (II. Tim. IV. 2. 3.). „*La aceste se cugeti, intru aceste se remani. . . . că-ci facundu acést'a, te vei mantui si pre tine, si pre cei cari te voru ascultá.*“ (I. Tim. IV. 15, 16.)

V.

„Jea a minte la cetire. . . Nu negrigí darulu, care este intru tinc.“ (I. Tim. IV. 13. 14.)

Dar a cuventá, a cuventá bine, ca se se misce consciintia, ca se se rapesca animele dela pamentu la ceriu, dela grigea celoru trecatorie la iubirea celoru eterne, ca cei necredintiosi se se departeze convinsi, cei patimindi mangaiati, cei apesati usiorati, cei slabi intariti, cei buni insufletiti, éra peccatosii se cada batusu-si piepturile la petiorele lui Cristosu, si se cera cu umilitia iertare, indurare; acést'a este opera grea, care recere pregatire seriosa, studiu neintreruptu.

Cine erá mai aptu spre soli'a ddieasca la Faraonu, decâtu Moise? Crescutu din dispusetiunea si su scutulu lui Ddieu acum din fraged'a sa etate in curtea lui Faraonu, adaptatu cu tote sciintiele egiptiaciloru, nu se increde totusi in abilitatea sa; ci in tem'a, de a nu poté corespunde misiunii inalte, ce i se incredintieza, cerca a decliná dela sine acést'a onore. „*Domne! nu am darulu de a vorbí.*“ (Exod. IV. 10.).

Asiá unu Moise; si noi, noi, caroru ne lipesco darulu supranaturalu alu semneloru si alu minuniloru, cu care a intrarmatu Ddieu pre Moise; noi, caroru ne lipesco farmeculu vietiei sante a unui Moise, care pe lenga cuvintele cele mai simple inca impune, convinge, rapesce cu elocintia faptelor sale? Cum vomu suplini in noi defectulu facultatii de a vorbí, de a vorbí bine, de a vorbí cu unctiune, de a vorbí spre edificare, ca se potemu corespunde misiunii inalte a apostolatului, ce ni s'a concrediutu?!

Natur'a a voitu a asiediá aurulu nu deasupra, ci aduncu in sinulu muntiloru, ca se lu potemu procurá numai cucercare si ostendela. Auru este facultatea de a vorbí bine, de a vorbí cu efeptu; cum vomu sperá dar a ne poté castigá acestu mare tesauru, deca vomu remané numai pe deasupra, deca nu vomu cercá a petrunde in aduncu, prin pregatire seriosa, prin cetire neintrerupta?! „*Lectio frequens — dice S. Ambrosiu — doctrinae munus operatur*“ (in Ps. CXVIII. lect. X.). Prin cetire desa ajungemu la darulu sciintiei.

Direptu acea: „*Jea a minte la cetire!*“ (I. Tim. IV. 13.).

Dar cum va fi cu potintia pregatirea dorita cum cetirea receruta, deca nu vomu avé la mana isvorele necesarie, manulele ajutoric?!

VI.

„Au dora incepemu érasí a ne recomandá pre noi? Au dora ne trebuescu epistole de recomandatiune catra voi.“ (II. Cor. III. 1.).

Cu acést'a cugetu, cà am justificatu in destulu intreprinderea acestei foie eclesiastice, destinate pentru elaborate din sfer'a elo-

cintiei sacre, care am onore a o redactá acum in alu doile anu alu vietiei sale; si care e de prisosu a o recomendá, candu necesitatea ei este evidinte, candu continuarea ei fu reclamata de p. o. confrati preoti din tote partile.

Observu numai cu privire la cuventarile publicande, ce'a ce observai si in fruntea cursului primu alu acestei foie, cá nu le potu privi acele de operate, cari se le iee cineva inainte numai in or'a din urma, se le invetie asiá cum sunt de a rostulu, si se le recite turmei sale. Nu mi-a fostu, neci nu mi pote fi scopulu, a dá — ca se me esprimu asiá — vestmentu gata, ci a intinde numai materi'a, din care se si-croiesca fiacare vestmentulu dupa starea, preceperea, lipsele si recerintiele ascultatoriloru sei. Preotulu, care nu se pregatesce cu consciintia la maretulu actu, ce are se lu implinesca, care nu medita ensusi, si inca multu si aduncu asupra temei sale, acel'a nu va binevesti neci odata cu acea ungere sufletesca, cu acea convingore si caldura a animei, cari singure sunt in stare, a incoroná ostenele cu resultatu favoritoriu!

Se nu cerce dar nimene in cuventarile publicande alta, decâtu ce'a ce voru se fia, adeca materialu, indreptariu, care nu are scopulu, a-i face de prisosu, ci a-i usiorá numai lucrarea propria. (Amvon. din 1868. nr. I. pag. 5.).

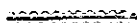
* * *

Scopulu, de a inaintá marirea lui Ddieu, si a fi intru ajutoriulu confratiloru mei preoti, mi-a datu in man'a pen'a. Fia, ca nesuintiele, ce le punu dupa poterile mele debile, se produca la poporulu nostru romanu frupturile dorite, frupturile vietiei eterne.

Dar ce pote vointi'a omenesca, deca nu o conduce si intaresce Domnulu? „*Destoinici'a nostra este dela Ddieu* (II. Cor. III. 5.).

Domne! care ti-ai alesu intieptii din numerulu celoru neinvetiati, si atletii din cet'a celoru slabi: „*Dà-mi mie intieptiunea, care asista la tronulu teu; tramite-o ace'a din ceriurile tale sante si dela tronulu maicstatii tale, cu se fia cu mine, si se lucre cu mine.*“ (Intiel. IX. 4. 10.).

Justinu Popfiu.

Predice de dominece și serbatori.

Serbatoarea țării împregiuru și a anului nou.

Predica

(de **Justinu Popfiu.**)

Se multumim lui Dumnezeu pentru trecutu, cerendu-i ajutoriulu și pentru venitoriu.

„Laudati pre Domnulu, pentru că este bunu, că-ci îndurarea lui țiene în veci.“
(Psalm. CXVII. 1.).

Unu mortu mare, unu mortu de frunte amu petrecutu éra Jub. Asc! la odin'a eterna.

Me întrebati de numele lui? L'amu cunoscutu bine cu totii, că-ci si-a petrecutu între noi și cu noi vietia sa scurta, și o-a petrecutu vai! pe cont'a noastră, (sêu cum se dice pe pielea noastră).

Noi, noi platim Jub. Asc! petrecerea lui trecatoria; și cu ce pretiu nepomenitu! O platim cu o parte scumpa din vietia noastră! 365, numai 365 de dile petrecu elu în mijloculu nostru, și ca desdaunare pentru pucinu bunu, ce ne-a datu, eca rapu cu sine 365 de dile din vietia noastră! Cu 365 de dile mai pucinu pe pamentu; cu 365 de dile mai aproape de usia mormentalui, care va se ne înghitia și pre noi în sinulu seu întunecosu.

Me întrebati înca de numele lui?!

Acestu mortu mare, acestu mortu de frunte, a carui petrecere scurta între noi o platim cu unu pretiu atât de scumpu; — care ar poté fi altulu, decâtu anulu, pre care lu veduramu eri cu totii apunendu dupa o vietia scurta de 365 de dile; anulu trecutu, care a fostu, și eca nu mai este.

A venitu Jub. Asc! a petrecutu pucinu, și s'a dusu! S'a dusu și acestu anu dupa ceilalti, a se culcă și elu ostenitu spre odina în adunculu nemarginitu alu eternitatii, unde nu va mai află modru, ca se se descepte vre odata spre vietia, de unde nu va mai află cale, ca se reintorne la noi în veci, — în veci.

S'a dusu spre odina! S'a dusu pentru unii ca o mama buna, dupace i-a doicitu cu grige, i-a saturatu, i-a îmbracatu, le-a stersu

lacrimile, le-a stemperatu dorerile, le-a legatu ranelo, le-a vindecatu bolele, le-a implinitu lipsele; éra pentru altii ca o mama vitrega (mastihă), pentru că de si i-a vediutu slabi, nepotintiosi, nu i-a doicitu, de si i-a vediutu flamendi si goli, nu i-a saturatu si nu i-a imbracatu, de si i-a aflatu in lacrime, in necasu si in rane, nu i-a mangaiatu, nu i-a lecuitu. Ba pote că inca in multe case, la o caroru vetra locuia mai nainte numai indestulire, sanetate, bucuria si fericire, elu a adusu seracia, bola, superare si suferintia.

Dar bunu, reu, cum a fostu — s'a dusu! s'a dusu, si a inchisu dupa sine usi'a, ca se nu mai potema pasi inapoi. S'a dusu, si eca-ne standu la pragulu unui altu anu, la pragulu anului nou, care ne-a rësaritu astadi, dorindu cu doru, a petrunde cu ochii nostri in negur'a intunecosa, ce i acopere ca unu velu faci'a ascunsa, ca se aflamu, ore in catrau ne va conduce calea? ore ce ne accepta in sinu-i necunoscutu? bucuria séu superare, daru séu blastemu, indestulire séu caintia, vietia séu morte?!

Jub. Asc! Sorteă noastră e in manele lui Ddieu. In manele lui e rou'a, care dà vietia, si secet'a, care usca; sorele, care lumina, si fulgerulu, care ucide; darulu si blastemulu, vietia si mortea! Elu deschide mana sa, si toti se satura de bine; elu intorce faci'a sa, si toti se nimicescu, si se intorcu in tierin'a loru! (Psalm. CIII. 28. 29.).

Astadi dar, astadi Jub. Asc! candu stamu la mediuin'a, (lini'a demarcatoria) ce despartiesce trecutul si venitorulu, ce ar poté fi mai placutu lui Ddieu, si mai folositoriu noue, decâtu ca aducundu-ne a minte de puterea si bunetatea lui nemarginita, care veghieza cu ochi parintiesci asupra nostra, in recunoscinti'a slabitiunii si a nepotintiei nostre, inainte de a pasi in anulu nou necunoscutu, se cademu in genunchie inaintea tronului maririi lui, *se-i rostimu cu buze tremurande multiumita nostra fiesca pentru darurile trecutului*, precum ne indemna Psalmistulu: „*Laudati pre Domnulu, pentru că este bunu;*“ *cerendu-i scutul si ajutorulu lui potinte si pentru venitoriu*, „*că-ci — cum dice acel'asi santu imperatu — indurarea lui tiene in veci!*“

Oh mnelule blandu! mnelule alu lui Ddieu, Isuse Christose! care ca baiatielu fragedu, portatu inca in braciule mamei tale, ai si inceputu a-ti versá sangele scumpu pentru noi, lasandu a te taiá astadi impregiuru pentru mantuirea nostra, aprinde animele nostre, pune cuvinte pe buzele nostre, invetia-ne, ca se potemu rostí tie lauda si multiumita bineplacuta pentru darurile tale din trecutu; si asculta viersulu cêreriloru nostre oh Ddieule! candu la marginea

unui vepitoriu necunoscutu, batemu cu umilintia la usi'a indurailoru tale !

Jub. Asc ! candu jidovii scapati din sierbitutea amara a lui Faraonu prin Moise, tramisulu lui Ddieu, dupa o caletoria lunga, ostenitoria peste cãile neamblate ale desertului, si peste adunecurile marii rosie, nestrabatute de urma omenesca, s'au vediutu descãlecati in pace de ce'a parte de mare, pe tiermurea verde, naintandu catra tier'a dorita, tier'a promisa parintiloru lor; candu reprivindu depe tiermure peste intemplantile petrecute inaintea ochiloru lor, si-au adusu a minte de parea amara a sierbitutii, care udata, frementata cu lacrimi de dorere o-au mancatu 430 de ani departe de pamentulu promisiunii, in tier'a straina a Egiptului su sbiciulu tiranului Faraonu; candu si-au adusu a minte de loviturile cumplite, cu cari a batutu Ddieu totu Egiptulu, spre a infricosiã si imnoiã anim'a selbateca a lui Faraonu, ca se elibereze din jugulu sierbitutii pre poporulu seu alesu; candu si-au adusu a minte de conducerea (povatiuirea) minunata prin desertulu necunoscutu si prin valurile marii neamblate: de nuorul luminos, care le mergea inainte diu'a, de column'a de focu, care le lumina noptea, ca se nu retecisca pe drumuri straine, de despartirea valuriloru marii, prin midiloculu caror'a au trecut ca pe uscatu; intorcundu-si apoi ochii, candu au vediutu trupurile inecate ale ostasiloru lui Faraonu, cari au cursu dupa densii, ca se i prinda si reduca in captivitate, aruncate fora vietia pe tiermure; recunoscundu cu uimire in tote aceste braciulu potinte alu lui Ddieu, care i-a condusu si aperatu; ore ce au facutu, ce au potutu face la aducerea a minte de atãte daruri si binecuventari ale indurarii si poterii ddieesci ? ! Ce alta, decãtu cadiendu la pamentu, si redicandu-si ochii si manele la ceriu, micu cu mare, teneri si betrani, barbati si femee se si-deschida buzele, spre a tramite recunoscinti'a loru multumitoria la tronulu lui Ddieu, conviersuindu cu totii in frunte cu Moise acelu frumosu cantu de preamarire, care lu canta dupa densii si s. biserica : „*Se cantãmu Domnului, cã cu marire s'a preamaritu; ajutoriu si acoperitoriu s'a facutu mie spre mantuire; acest'a este Ddieulu meu, si lu voi inaltiã pre elu. Dirept'a tu Domne ! a infrantu pre dusmani; acoperitu-i-au pre densii marea, afundatu-s'au ca plumbulu in ap'a mare; condusu-ai cu drept'a ta pre poporulu acest'a, pre care t'ai mantuitu; fii lui Israilu au amblatu pe uscatu prin midiloculu marii. Cine este asemene tie preamaritu intru santi? minunatu, cu mariri facundu minuni ?*“ (Ex. XV. 1—19.).

Jub. Asc! sierbitute este vietii noastra; ca odinora jidovii caletorimu si noi prin pericolele desertului si prin fortunele marii lumii acesteia catra o tiera mai fericita, catra tier'a promisa parintilor nostri, catra acea tiera ceresca, pe ale carei plaiuri purure verdi, purure in florite, dupa greutatile si stancele drumului nostru scurtu pamentescu, ne accepta odina, odina eterna fora ostenela, ne accepta bucuria, bucuria eterna fora tristetia, ne accepta fericire, fericire eterna fora turburare, pascundu neincetatu ochii nostri pe stralucirea maririi lui Ddieu, si stemperandu neincetatu setea buzelor nostre din isvorulu neseccatu alu bunetatiloru casei sale ceresci.

Ca odinora jidovii de ce'a parte de mare, pe tiermurea verde, asiá stámu si noi astadi Jub. Asc! dupa caletoria grea, ostentoria de unu anu, descalecati in pace pe tiermurea unui anu nou, tientindu inainte, totu inainte, pana candu astadi séu mane vomu sosí la hotarulu patriei fericite, care ni este promisa, si vomu pune petiorulu pe tiermurea mare a eternitatii, de unde nu mai este reintornare, unde va fi locuintia noastra eterna!

Caletori, ce suntemu, standu pe o tiermure noua, pe tiermurea unui anu nou, au nu se cuvine, ca se facemu si noi, cum facu caletorii, cum fecera si jidovii odinora pe tiermurea marii rosie, si se tienemu pe tiermurea drumului nou, ce ne accepta, o mica statiune, pentru de a reprivi inca odata peste calea facuta, pentru de a ne recori sufletele ostentite de grigile, de greutatile unui anu, la aducerea a minte a daruriloru mari, a binefaceriloru multe, ce le-a reversatu Ddieu si in acestu anu cu mana liberala (darnica) peste noi fiintie peccatose, fiintie nedemne! „Spune lucrurile mari, câte ti-a facutu tie Domnulu!“ (Luc. VIII. 39.).

Aducundu-ne aminte de bunetatile inalte, cari le-a reinnoitu Parintele cerescu si in acestu anu asupra noastra, va fi Jub. Asc!... ce va fi? Ce ar poté fi alta, decâtu, cà la privirea loru se va aprinde in anemele nostre flacar'a multiumitei fiesci, si uimiti de atât'a iubire si grige parintiesca, buzele nostre se voru deschide de sine, a viersuí ca odinora jidovii pe tiermurea marii rosie, lauda si preamarire acelui preapotinte, care in prisosintia indurarii sale, a fostu mantuirea, a fostu aperarea noastra!

Acum rechiamandu in minte calea noastra trecuta de unu anu, ori-unde ne oprimu pe dens'a cu cugetulu nostru, in ori-care parte aruncámu privirea noastra, au nu intempinámu pretotindene binefacerile si minunile lui? Au nu vedemu pretotindene ochiulu lui neadormitu, care a veghiatu asupra pasiloru nostri? Au nu vedemu pretotindene braciulu lui neostenitu, care s'a intinsu cu taria ca unu scutu si acoperementu asupra capetelor nostre?!

Unu anu privitu în sine, nu e ceva tempu lungu. Ca spu-mele riului, ce curge rapede la petiorele nostre, curgu orele, curgu dilele lui dupa olalta cu grabire neoprita, impucinandu-se, stingundu-se din clipita in clipita, pana ce se cufunda totu in aduncu-lu nimicirii, acoperitu de velulu uitarii, ca de o negura intunecosă, neluminata de luna si de stele.

Unu anu Jub. Asc! unu anu privitu in sine, câtu e de scurtu! Au nu vi se pare, ca si candu numai eri, alaltaeri amu fi semenuatu, ca si candu numai eri, alaltaeri amu fi seceratu! Si totusi, si unu anu, scurtu cum e, pana ce se scurgu cele 365 de zile si nopti, câte pericle, câte perderi, câte doreri, câte stricatiuni pote aduce asupra bietiloru moritori!

Unu anu câtu e de scurtu! Si totusi pana ce trecura in sboru rapedu cele 365 de zile si nopti, in câte trupuri vescedite se stinse lumin'a vietiei, in cari mai nainte infloriã sanetate, tarã, frumusetia! „Ca o flore trece omulu, si se calca, si dispare ca o umbra.“ (Job. XIV. 2.). „Omulu, ca erb'a sunt dilele lui, ca florea campului, asiã se vescediesce.“ (Is. CII. 15.).

Mortea ca unu dusmanu ucidiatoriu si-a facutu si in anulu acest'a prin cetati si prin sate cursulu seu; neindurata, precum e, nu a privitu la lacrimile parintiloru, nu la suspinele fiiloru, nu a avutu compatimire de nevinovati'a teneretieloru, nu a crutiatu coron'a betranetieloru, nu s'a rosinatu a se mesurã cu slabi, nu a avutu frica de potericii lumii. Nu i-a potutu aperi de saget'a ei veninosa neci pre imperati taberele', cari i incungiura, a intratu in palatiile loru padite, ca in colibele sparte, fora feresta si usia ale seraciloru!

Cãti au fostu si intre noi, cu cari amu crescutu la olalta, s'eu i-amu vedintu crescundu si desvoltandu-se ca nesece flori frumose inaintea ochiloru nostri, cari acum e anulu au serbatu cu noi dimpreuna acest'a santa serbatore in sanetate si bucuria, promitiendu-si inca dile indelungate, dile fericite! Si astadi? . . . astadi trupurile loru cadinte jacu cu ochii inchisi, cu medulariele inghiate in patulu rece alu mormentului; in daru resare peste mormintele loru lumin'a blanda a sorelui, ca nu i mai pote aduce la vietia! Avuti si seraci, betrani si prunci, cum au fostu in lume, eca-i acum jacu la olalta intru unu micu cortu de patru scandure, calcati de petiorele omeniloru si ale viteloru, preda putredii, mancare vermiloru pamentului. Oh de si-aru poté deschide si numai pe câte-va clipite mormentulu, ce i tiene prinsi si legati; si de si-aru poté deschide buzele recite spre cuventu, ce plangere amara ne-ar sunã din adunculu pamentului, cum amu audi vier-surile loru plangundu intre gemete si suspine: „Dis'am putre-

diunii: tat'a meu esti tu; si vermiloru: mam'a si sor'a mea sunteti voi!" (Job. XVII. 14.).

Si sufletele lor? Unde sunt Jub. Asc! sufletele lor? Oh fericiti, de mii de ore fericiti ei, deca i-a aflatu or'a neasceptata a mortii impacati cu Ddieu, deca i-a aflatu ca pre fetiorele intiepte din S. Evangelia, in mana cu faclie si lampe aprinse, cu faciele si lampele fapteloru bune, gatiti, de a pasi pe calea eternitatii inaintea judecatoriuului dreptu, gatiti, de a intrá la nunt'a voiosa, la nunt'a ceresca! Sufletele lor serbeza astadi serbatore fora capetu in patri'a celoru preamariti, incungiurate din tote partile, pana unde pote numai petrunde privirea lor in spatiulu neffinitu alu ceriuului, de lumina si bucuria, de marire si fericire!

Si vai! de mii de ore vai lor! deca i-a suprinsu or'a neasceptata a mortii in pecatu, deca i-a suprinsu cufundati in grigi si pofta nestemperate de cele trecatorie, de cele lumesci; deca i-a suprinsu in dusmania cu Ddieu, batendu calea lata, ce duce la perire; vai! de mii de ore vai lor! S'au stinsu, nu mai sunt; a disparutu si urm'a lor depe pamentu, cum dispare urm'a fumului la suflarea ventulu; si au plecatu pe calea eternitatii, au pasitu inaintea scannulu lui Ddieu cu manele gole, incarcati numai cu detoria unei vietie petrecute in desiertu! Si astadi?... astadi torturati in marea de focu a iadulu, striga cu amaritiune: „*Tote au trecut ca o umbra... ca o pasere, care sbora in aeru, si dupa acést'a nu se afla neci unu semnu alu drumulu ei;... asiá noi nu ne-amu nascutu spre alta, decâtu spre a incetá de a fi; nu amu potutu aratá in noi neci unu semnu de virtute, si ne-amu nimicitu in reutatea nostra!*" (Intiel. V. 9—13.). „*Cuprinsu-ne-au dorerile mortii; ajunsu-ne-au periclele iadulu; necasu si dorere amu aflatu!*" (Ps. CXIV. 3.).

Necasu si dorere au aflatu! Si nu este o urechia, nu pre pamentu, nu in ceriu, care se auda gemetele lor; nu este o mana, nu pre pamentu, nu in ceriu, care se stemperu foculu lor!

Si noi Jub. Asc! oh fericiti noi, cari si prin periclele anului, ce a trecut, amu potutu strabate in pace la tiermurea acestui anu nou, fora a cadé nimiciti in midiloculu drumulu ca atátia alti consoci ai nostri, cari anu au plecatu cu noi, si astadi nu mai sunt intre noi!

Dar cine a intinsu ore firulu vietiei nostre, de nu s'a raptu? Cine a opritu mortea neindurata, de nu s'a ivitu la usiele nostre, la patulu nostru, ca se ne rapesca din midiloculu iubitoru nostri? Deca si-retragea Ddieu braciulu seu scutitoriu de asupra nostra, cine altulu potea sustiené acestu corta putrediosu, trupulu nostru, ca se nu cada la suflarea mortii vesceditu la pamenta, si se nu

se prefaca in prafu si cenusia?! Deca nu ne acoperia Ddiu cu indurarea sa de saget'a ucidentoria a mortii; ore unde amu fi astadi? Pe ce tiermuri seu in ce aduncimi ne-ar fi aflatu diu'a anului noi, care ne resari astadi?

Pe tiermurile nemorii? Pe tiermurile raiului? Dar raiulu este o corona nevesceditoria, si coron'a nu se da, decatu celoru, cari s'au luptatu cu credintia; raiulu este odina eterna, si odin'a nu se da, decatu celoru cari au ostenitu cu statornicia; raiulu est fericire nemarginita, si fericirea nu se da, decatu celoru, cari o-au meritatu prin fapte bune, prin sierfe curate! Unde este inse lupt'a nostra credintiosa? unde sunt ostenelele nostre statornice? Unde sunt faptele nostre bune? unde sierfele nostre curate? ca se fimu potutu ascepta o respkata ca acesta!

Amu petrecutu 20, 40, 60, 70 de ani pe pamentu! Ce folosu! S'au dusu anii, au trecutu, au sboratu, precum au venitu; goli ne-au aflatu, goli ne-au lasatu, goli de fapte bune, goli de frupturile vietiei; precum paserea, candu reintorna primaver'a din tiere indepartate, golu si-afia cuibulu, si candu se departa tomn'a, era lu lasa golu!

Unde amu fi dar astadi Jub. Asc! deca nu veghia ochiulu indurarii lui Ddiu asupra vietiei nostre? Pe ce tiermuri, seu in ce aduncimi ne-ar fi aflatu diu'a acesta? Oh nu me intrebati; nu me siliti a ve deschide iadulu, si a ve arata acolo aduncimea cumplita, ce ascepta se ne inghitiesca spre veci; ci uimiti de atata indurare ddiuesca, strigati batendu-ve piepturile cu profetulu Jeremia: „*Indurarile Domnului . . . ca nu ne-amu nimicitu!*“ (Plang. VII. 22—23.) ci ne-a lasatu a ajunge si acestu anu, ca intorcunda-ne la densulu depe cararile retecite ale lumii, ca spalandu-ne pecatele cu lacrimi de penetintia, si inavutindu-ne sufletele cu frupturile fapteloru bune, candu va sosi acusi si or'a nostra, de va cere vietia dela noi, si ne va chiama a da sama inaintea tronului maririi sale, se ne pota imbracisia cu iubire ca pre fii sei, si se ne pota primi in curtile fericirii, cari ni le-a pregatitu in imperati'a sa!

Si in cate altele amu sentitu inca Jub. Asc! scutul braciului seu aparatoriu! In cate altele amu gustatu inca binefacerile iubirii sale parintiesci!

Unu anu catu e de scurtu! Si totusi pana ce se scurgu cele 365 de zile si nopti, cate pericle, cate perideri, cate stricatiuni pote arunca si unu anu din sinulu seu tainicu asupra bietiloru moritori!

Cate buze s'au deschisu si in acestu anu trecutu spre gemete amare, cari mai nainte sunau numai cantece de bucuria! Cate

anime au sangeratu ranite de loviture grele, cari mai nainte no-tau in fericire! Cati ochi au versatu isvove de lacrimi amare, din cari mai nainte ne zembia numai indestulire! In cate case a intratu si si-a facutu vetra cert'a si turburarea, unde mai nainte locuia numai pace si odina!

Imflatu-s'au pe alocuria venele apelor, si riuurile reversandu crescute peste tiermurile loru, au acoperitu semenaturele si pasciunile, de unde omeni si vite si-acceptau nutretiulu loru! Ba valurile loru turbate au scosu pe alocuria si pre omeni dela vetrele loru, si le-au prefacutu in ruine casele, si nu le-au lasatu locu, unde se si-plece capulu ostenitu! Pe alocuria secet'a, care a suptu poterea pamentului; pe alocuria orcanele cumplite, cari au adusu pe aripele loru grandine nimicitoria; pe alocuria gerulu noptii, pe alocuria vermii pamentului au nimieitu totu, ce a potutu produce cu multa ostenela nesuinti'a omenesca, si au lasatu gole siurele, camerele, granariile, celariile nefericitoru locuitori, incatu ragiau de fomo vitele pe campiele desierte, si poporulu fora pane, vedindu-si sedarnice tote ostenelele, nimicite tote sperantiele, desperatu de venitoriulu tristu, ce lu accepta, cu manele redicate la ceriu striga in amaritiunea animei, apesatu su loviturile grele. Uitatu-ne-ai oh Ddieule! seu peritu-a tota indurarea din ceriurile tale, de ne bati asi cumplitu!

Si noi Jub. Asc! candu stamu descalecati in pace pe tiermurea anului nou, si candu reprivindu peste anulu, care a trecutu, ne aducemu aminte de bunetatile multe, in cari ne-a impartasitu Ddieu; candu ne aducemu aminte, cum ne-a portatu in braciile sale conducatorie, cum si-a intinsu din ceriu drept'a sa potinte, ca se ne proptesca, deca ne clatinamu slabi, ca se ne redice, deca cadeamu osteniti, ca se ne apere, deca ne amenintiau periele si fortune; candu ne aducemu aminte, cum si-a deschisu vistier'a daruriloru sale avute, cum a preseratu peste hotarul nostru rou'a binecuentarii sale, ca se ne imparta cele trebuintiose, spre a poté stemperá fomea si setea, si spre a poté imbracă goletatea nostra; candu ne aducemu aminte de pacea, de indestulirea, de fericirea, ce o-amu gustatu in casele nostre, in giurnlu iubitoru nostri, scutiti su umbr'a aripeloru sale parintiesci de necasuri si nevoie; candu ne aducemu aminte, cum ne-a laptatu, cum ne-a doicitu pe sinulu santei sale baserice, ca pre fii sei iubiti, ca pre mostenii imperatiei sale, luminandu intunecimea mintii nostre cu radiele invetiatoreloru sale ceresci, nutrindu sufletele nostre cu sangele seu ddicescu, impartindu-ne prin preotii sei in tote intreprinderile, in tote ostenelele si lucrurile nostre binecuentarile sale parintiesci; candu intempinamu si in scurt'a, dar periculos'a nostra cale de

unu anu atâte adevăritie ale iubirii sale nemărginite către noi; apoi ore cu ce simțăminte, cu ce cugete amu poté stă astăzi în acestu locu sântu ?

Jub. Asc ! Precum țiene o frumoasă tradițiune (trădania), ce trăiă între jidovii cei vechi, după ce crease Ddieu lumea, întrebă de angerii sei : ce cugeta densii despre acestu lucru alu manelor sale ? Unulu dintre angeri răspuse în numele sociloru sei, că este atâtu de frumoasă, marită și perfectă, încatu numai un'a ar mai trebui în dens'a, anume unu viersu curatu, potinte, care se petrunda cu sunetulu seu în tote partile lumii, până la înălțimile ceriului, și până în afundimile pământului, ca se cânte ziua și noaptea neîn-cetatu lauda și multiumita marelui Creatoriu pentru darurile și bunetățile sale neasmenate !

Și pentru ce nu a creatu Ddieu acestu viersu, care lu cereau angerii ? Ddieu voiă Jub. Asc ! și și potea acceptă cu totu dire-ptulu, ca se fimu noi acestu viersu, noi omenii, noi ființele sale iubite, dintre cari peste unulu fiacare a reversatu, și reversa dela léganu până la mormentu pe fiacare clipita în atare prisosintia darurile și bunetățile sale, ca și cându nu ar fi în tota natur'a nimene altulu, de care se aiba Ddieu a portă grige, numai elu singuru !

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Deca florile și-deschidu cu atâtu mai tare sinulu lor, și re-versa din elu cu atâtu mai multu și mai plăcutu mirosu, cu câtu e mai mare lumin'a și caldura, ce le tramite soarele ; noi, noi creature cu minte judecătoria și anima sentitoria, cari ne-amu asoritu atâtu de multu și în anulu, ce a trecut, la lumin'a și caldura iubirii sale ddieesci, cum amu poté trece peste hotarul acelu anu întru unu anu nou, fora a plecă genunchiele nostre la pământu, fora a lasă, ca se iee aripe animele nostre și se sbore la Ddieu, și se i rostescă lui cu buze tremurande lauda preamăritoria, multiumita ferbinte pentru avuți'a darurilor sale, cu cari s'au înduratu spre noi fiii sei ? !

Oh Ddieule ! Tu ești Parintele înduratu din ale carui daruri traimu ; tu ești Pastoriulu bunu, ai carui ochi nu adormu asupra noastră nici odată.

Brăciele tale iubitorie ne-au primitu, cându ne-amu nascutu ; nutriți prin bunetățile tale amu crescutu ; îndurarea ta a statu padia asupra noastră și în caletori'a acestui anu, ce a trecut !

Ce este oh Domne ! vietii'a, ce este noroculu în mânele nostre ? Fumu și abure, care dispăre la cea mai mică suflare a schimbării sortii !

Dela tine a venit totu darulu, care ne-a facutu fericiți ; dela tine totă bunetatea, care a îmbucuratu animele nostre.

Cine ne ar fi potutu mantui pre noi de nimicire, deca ti-re-trageai tu din aceste ose ale mortii sufletulu teu datatoriu de vietia? Cine ar fi potutu padi pacea, indestulirea, odin'a caseloru nostre, deca tramiteai tu asupra loru diu'a turburarii si a stricatiunii? Cine ne-ar poté aduce la vietia pre iubittii nostri, deca i vescediai tu priu suflarea mortii in braciele nostre? Cine ar fi potutu scuti mintea nostra de cugetele grele ale tristeticii, cine animele nostre de ranele lovitoreloru, cine ochii nostri de lacrimel doreriloru, cine averea nostra castigata cu sudori de periculu peririi, deca intorceai tu sortea nostra spre amaru si necasu? Cine ar fi potutu face, ca se creasca si se se coca grauntiele putredite, ce le-amu aruncatu in pamentulu lucratu cu ostenela, si se impla siurele si granariel nostre, ca nu numai noi se avemu destulu dupa starea nostra, ci se potemu impartii si seraciloru in numele teu, deca nu tramiteai tu rou'a si nuorii ceriului, ca se le ude; deca nu mandai tu sorelui, ca se le incaldiesca; deca nu opriai tu paserile ceriului si vermii pamentului, si nu puneai tu frene fortunelor, ca se nu se apropie de hotarulu nostru? Cine ne-ar fi potutu scapa de periclele osendei, deca nu ne aratai tu Domne! calea spre mantuire, deca nu ne luminai tu cu invetiaturele tale, deca nu ne nutriai cu sangele teu, deca nu ne santiai cu tainele tale?!

Lauda si multiumita tie Ddieule eterne! lauda si multiumita tie! In tine ne-amu pusu speranti'a, si nu ne-amu insielatu. Precum mire'sa porta cu bucuria darurile mirelui seu in manele si in grumazii sei; asiá vomu pastrá noi in animele nostre aducerea aminte a miuniloru poterii si iubirii tale, ce le-ai facutu intre noi, onorandu si preamarindu numele teu, care e binecaventatu in veci! . . . *„Veniti se cantámu cantare de lauda Domnului. Se lu intempinámu cu multiumita. Cú-ci elu este Ddieulu nostru, si noi suntemu poporulu pasciunii lui, si turm'a mancei lui.“* (Ps. XCIV. 1—7.) *„Laudá-voiu pre Domnulu in totu tempulu, laud'a lui pururea in gur'a mea.“* (Ps. XXXIII. 2.)

Dar ce feliu Jub. Asc? Pare cá vedu intre voi de acei'a, cari clatinandu din capu cu dorere, nu vreu se si-inaltie anim'a, nu vreu se si-deschida buzele, a conviersui cu noi dimpreuna cantu de lauda si multiumita lui Ddieu. Pare cá vedu tatani si mame, cari intindiendu-si manele catra ceriu, si-rechiamá pre copilasii sei pierduti: Ddieule! ce scumpu ne erá! Pentru ce l'ai luatú asiá iute din braciele nostre? Pare cá vedu intre voi veduve, cari pana ce noi viersuimu lauda si multiumita lui Ddieu, ele se pleca cu cugetulu pe mormentulu sociloru repausati, plangundu si sangerandu! Pare cá vedu intre voi prunci, cari striga suspinandu: Ddieule! Ce fericiti ne-au aflatu diu'a acést'a acum e anulu, in-

calditi la caldur'a iubirii parintiloru nostri. Hah acum câtu ni e de rece! Unde ai dusu Domne! pre tat'a nostru? Unde ai pusu pre mam'a nostra? De nu mai reintorna, se ne mangaie, se ne grigesca, se ne incaldiesca! Pare că vedu între voi casatoriti, cari nu potu reprivi decâtu cu caintia la anulu trecut, in care si-au pierdutu pacea si odin'a casei loru, turbandu diavolulu certei si alu discordiei vietii loru fericita! Pare că vedu între voi suferindi cu facie vescedite, cari de privescu in ori-care parte a anului trecut, nu vedu acolo alta decâtu patulu loru de suferintia, care i-a tienutu legati, storcundu-le poterile, si amarindu-le dilele. Pare că vedu între voi seraci, si totu feliulu de necesiti, pentru cari anulu trecut nu a fostu anu de daru, de binecuventare si bucuria, ci anu de lipsa, de blastemu si de dorere; cari apesati de grigile si greutatile traiului trecu in anulu nou cu fruntile plecate, cu lacrimi in ochi, cu rane in anime, si in locu de lauda si multiumita, cu vaiete si caintie pe buze; pentru ce că nu le-a fostu Ddieu si loru Parinte induratu? Pentru ce că nu le-a fostu Ddieu si loru scutu si acoperementu?

Incetati cu caintiele Jub. mei Frati! si nu ispititi pre Ddieu! Cararile lui Ddieu nu sunt cararile omeniloru, si sfaturile lui Ddieu nu sunt sfaturile omeniloru! Au nu vedeti voi si in suferintiele, ce v'a tramisu, adeverinti'a iubirii sale?

Asiá e Ddieu facia cu omenii ca mam'a, care plecandu cu pruncutii sei ore unde, pre uuulu lu duce in bracie, laptandu-lu la pieptulu seu, pana ce pre celu alaltu lu lasa singuru, a veni dupa sine, luptandu-se cu greutatea drumului, plangundu, a dese flamendu si setosu. Dar au nu i iubescce dens'a cu tote aceste pre amendoi asemene? Asiá Ddieu. Pre unii i porta in bracie, i satura de bine si fericire; pre altii i lasa ca uitati, a se luptá cu necesurile vietiei; dar pentru acea si pre ceia si pre cestia i conduce la ace'asi tienta, la tient'a mantuirii, pre ceia prin daruri, pre cestia prin suferintie.

Calea doreriloru si a suferintieloru e calea, pe care a intratu si Cristosu la marirea sa. In totu loculu, unde vedeti zugravita icon'a santa a lui Cristosu, au nu vedeti si crucea, crucea suferintieloru lenga densulu? Cristosu si crucea sunt nedespartiti de catra olalta; celu ce iubescce pre Cristosu, trebuc se iubescce si crucea, se iubescce si dorerile si suferintiele, precum le-a iubitu Cristosu!

Luati din vietii maritiriloru suferintiele, prin cari au trecut, si eca ati luat meritel, ati luat cununele loru!

Vai acelor'a! pre cari i imbia Cristosu cu crucea sa, cu crucea suferintieloru, si nu voiescu a o primi, si a o portá cu bucuria. Vai acelor'a! pre cari i imbia Cristosu a bé din pocalulu seu,

din pocalulu amaritiuniloru, si nu voiescu a bé, decâtu cu sila si intre caintie; cum voru poté sperá acestia parte din marirea, cum din mangaiarea lui Cristosu?

Pentru ce ve caiti dar? Pentru ce stati cu buzele inchise, candu ar trebui se le deschideti, a rosti lauda si multiumita lui Ddieu! „*Preum a placutu lui Ddieu, asiá s'a intemplatu. Deca amu primitu cele bune din man'a lui Ddieu; pentru ce se nu primimu si cele rele.*“ (Job. I. 21. II. 10.) Séu sunteti drepti si santi in ochii lui Ddieu, si atunci trebuie se primiti ca dreptii si santii cu multiumita loviturele din manele lui, bucurandu-ve, ca v'a aflatu demni, a suferí; séu sunteti pecatosi, si atunci ve caiti cu nedireptulu, ca pentru pecatele vostre ati meritá mai mari doreri, decâtu suferiti acum.

Lauda si multiumita dar tie Ddieule! pentru dorerile si suferintiele, cu cari ne-ai cercetatu in anulu acest'a; ca-ci man'a ta iubitoria, man'a ta parintiesca o-amu vediatu intindiendu-se catra noi si in aceste. Depe degetele tale ne picura Domne! totu binele pe pamentu; si deca câte odata ne bati, ne ranesci, scimu ca totu amarulu, cu care ne adapi, este câte unu lécu pentru noi, este câte o invetiatura buna parintiesca, care ne striga din ceriu, ca se nu cercámu cele trecatorie, ci se ne alipimu de tine Domne! si se cercámu imperati'a ta. Precum ai voitu tu Domne! asiá s'a intemplatu; fia numele teu binecumentatu!

* * *

Acum Jub. Asc! acum ca ne-amu recoritu animele la aducerea aminte a bunetatoru, ce ne-a datu Ddieu a gustá in scurt'a nostra caletoria din anulu trecutu; acum ca amu lasatu a se sui laud'a si multiumit'a nostra ca fumulu de sierfa la tronulu maririi lui; acum potemu pasi inainte, potemu pasi pe tiermurea anului nou, care ne resari astadi.

Dar ore ce ne accepta in sinulu lui intunecosu? Fericire séu dorere? binecumentare séu blastemu? Vietia séu morte? Vedu, cum se apropia din sinu-i ascunsu puorii nefericirii intre sunetele cumplite ale tuneteloru; ore asupra caror'a voru isbi fulgerile loru? Vedu mortea cum pandesce cu saget'a in mana, galfeda de lacomia, ca se si-culega dintre noi sierfele sale; ore pre cari i va lovi? Pre voi copilasi fragedi din bracielle mameloru vostre? Séu pre voi parinti grigitori de lenga pruncii vostri? Séu pre voi betrani onorati, garboviti su sarcin'a aniloru?! Dintre cati stámu astadi in pace pe tiermurea anului nou, oh cati voru trebui se si-faca calea pana la tiermurea celuialaltu anu prin valuri de dorere;

si oh câti voru cadé in drumu osteniti spre odina, spre odin'a mormentului!

Cum amu poté plecá dar inaintea sortii nesciute, ce ne accepta, fora a ne inaltia viersulu la acelu Ddieu prea potinte, care ranesce si vindeca, bate si mangaia, ucide si invia! Fora a cere scutul si ajutoriulu lui; fora a ne comendá cas'a, averea, sanetatea, ostenelele, si tote ale nostre grigii si indurarii lui parintiesci? Cine ne va aperi, deca ne va parasi, deca nu ne va luá elu su scutul seu, su acoperementulu braciiloru sale?

Su aripele iubirii tale veimu a ne plecá capulu oh Ddieule! si in anulu, care ne accepta.

Acoperi-ne oh Ddieule! cu padi'a ta; nu lasá, ca se aduca anulu acest'a stricatiune sanctatii nostre, gele si plansu iubitorulu nostri, periclu caseloru nostre, nimicire averii nostre!

Adu-ti aminte Domne! de poporulu, care ti stá inainte, imple camerele loru de totu binele, padiesce casatoriile loru in pace si unire, cresce pruncii loru, indirepta teneretiele, intaresce betranetiele, mangaia pre cei necasiti, aduna pre cei resipiti, intorce pre cei retociti, cu cei ce voru caletori, caletoresce impreuna, ajuta veduveloru gelose, aperi pre seraci, scapa pre cei inchisi, vindeca pre cei morbosii! Adu-ti aminte Domne! de cei cari sunt in judecata, in gona si nevoia; adu-ti aminte de cei cari ne iubescu, si de cei cari urescu; fii ajutoriulu celoru fora de ajutoriu, sperarea celoru desperati, mantuirea celoru inviforati, adapostirea celoru osteniti; si versa preste toti indurarea ta cea avuta, implinindu totororu cererile loru cele catra mantuire! (Din rogat. *S. Vasiliu*).

Adu-ti a minte Ddieule! de poporulu nostru romanu, de fratii nostri de unu sangé din tote partile. Intinde-i braciulu teu; scote sagetele de dorere din trupulu lui; sterge lacrimel depe ochii lui; redica-i basericele, ca sa aiba unde a ti se inchiná, redica-i scolele, ca se aiba unde a se lumina, intaresce-i manele, ca se aiba cu ce a se aperi de dusmani, ca se fia marita si fericitu, ca odiniora stramosii nostri. „*Imbucura-ne pre noi pentru dilele, in cari ne-ai intristatu, pentru anii, in cari vediuramu nevoie. Fa ca se veda sierbii tei faptele tale; si se fia marircu ta in fiii loru!* (Ps. XC. 15. 16.).

Adu-ti a minte Domne! de tier'a acést'a; aperi cetatile si satele ei de focu, de ciurma, de cutremuru, de sabia; ca lips'a si nevoi'a se nu aduca scumpete si fome asupra locnitoriloru ei, ca se infloresca in tote casele pace bunastare si indestulire!

Evangelii'a ta se fia Domne! in anulu acést'a conducatoriulu mintii nostre, propt'a petiureloru nostre, mangaiarea necasuriloru nostre! Ca se traimu intru tine, ca tota nesuinti'a nostra se-se

intaresca prin tine, numai dela tine sperandu si acceptandu ajutoriu!

Éra deca va fi, ca anulu acest'a se fia anulu nostru celu depe urma, deca va fi, ca inainte de a vedé tiermurea unui altu anu, se cademu in drumu franti de poteri, fora vietia; primesce oh Ddieule! sufletulu nostru depe campulu de lupta alu lumii acesteia in acea tiera mai fericita, unde nu se schimba tempulu dupa dile si ani, unde lumina eternitatea cu lumina nestinsa!

Si acum: anu nou fericitu totororu voue Jub. Crestini! Ddieu se ve porte grigea, si se ve aiba su scutulu aripeloru sale! Amin.

☛ Predic'a acést'a se pote dice altcum si in I. séu II. Domineca a anului nou cu pucina schimbare.

Dominec'a inainte de Botezulu Domnului.

Predica

(de Justinu Popfiu.)

Pregătirea călii Domnului și îndreptare carariloru lui.

„Pregătiti calea Domnului; faceți drepté cararile lui.“ (Marc. I. 3.).

Ca diorile frumoase inaintea sorelui, care e aproape a resarí pe ceriu, ca se descepte cu lumin'a si caldur'a sa firea adormita; ca unu solu maritu inaintea imperatului, care plecandu din cetatea sa se apropia plinu de daruri, a imbucurá cu cercetarea sa inalta pre poporulu seu; asiá se aratá Jub. Asc! S. *Joanu* botezatoriulu pe tiermurile Jordanului, prevestindu sosirea lui Cristosu, a acestui sore alu adevेरului, care va se aprinda lumina ceresca in noptea intunecosa, si se reverse caldura de vietia in sufletele amortite de somnulu mortii; a acestui imperatu potinte si induratu, care va se mangaie dorerile, se sterga lacrimelle, se vindece ranele, si se franga catusiele supusiloru sei, amariti si apesati su domnia straina.

Faim'a de bucuria trece depe buze pe buze, petrunde din satu in satu, din cetate in cetate, strabate in colibele seraciloru, si in curtile domniloru. Barbatii si-intrérumpu lucrurile, femeele si-pa-rasescu vetrele, si cete de popore alerga din tote partiile la tiermurile Jordanului, la S. *Joanu*, a siédé la petiorele lui, a-lu ascultá, si a se indulcí de cuvintele intielepte, de invetiaturele frumoase, ce le graiá.

Si ce sfatu le dá *Joanu*? Ce sfatu mai bunu, mai inticleptu ar poté suná depe buzele omenesci, decâtu a dice morbosului, care

jace vescu de doreri: folosesc lecurile, altcum esci fiulu peririi; a dice caletoriulu, pre care lu vedi pierdutu pe căli retecte: reintorna, incoce, acést'a e calea, altcum nu vei ajunge in veci la tient'a propusa! a dice peccatosiloru: „*Pregatiti calea Domnului; faceti drepte cararile lui!*“! ca se pota scobori la voi, ca se pota salui in sufletele vostre imperatulu maririi cu darurile, cu binecuvintele sale.

Jub. Asc! Ddieu ensusi ne tramite noue peccatosiloru acestu sfatu prin marele sen profetu, S. *Joanu* botezatoriulu.

Dar cum vomu pregati calea Domnului? Cum vomu face drepte cararile lui? Eca intrebarea, ce ni se pune de sine in firulu stei evanghelie de astadi.

Vomu pregati calea Domnului, si vomu face drepte cararile lui, deca vedindu calea osendei, in care amu retectitu, ne vomu intorce la densulu batendu-ne piepturile, ne vomu curati de pecate si vomu incepe noua vietia, vietia santa intru pocaintia; eca respunsulu, ce vi-lu dau eu dupa invetiatur'a stului Joanu botezatoriulu; ce'a ce voindu a vi o esplică mai pe largu in acést'a s. di, me rogu se me petreceti cu atentiune.

Era tu oh Ddieule! oh Isuse! care m'ai pusu pre mine nedemnulu a vesti poporului teu venirea ta, cum o-a vestitu odiniora s. *Joanu* botezatoriulu, scola, grabesce intru ajutoriulu meu, adumbresce-me cu darulu teu, imbracisia cu braciile indurariloru tale pre ascultatorii mei, ca invetiatur'a, ce vinu a li o dá astadi, se coluce si ea a pregati calea ta, a face drepte cararile tale in animele loru, ca intruniti cu tine, se potemu dice mangaiati: Tu esci Ddieulu, imperatulu nostru! — Noi suntemu mostenirea ta, poporulu teu!

Alu cui e Jub. Asc! pamentulu acest'a, pe care locuimu? Pe care sunt asediate casele nostre, peste care fugu crucisiu si curmedisiu holdele nostre? Au nu ne-a ramasu acel'a mostenire dela stramosi inca din tempuri vechie, de cari noi cesti de acum neci nu ne potemu aduce a minte? Si deca s'ar pune cine-va, ca se ni-lu dispute, deca s'ar pune cine-va, ca se ni-lu rapesca cu viclenia seu fortia (sila), au nu s'ar aprinde sangele in noi? au nu amu stá gata a sarí micu si mare spre a-lu aperá cu tote midiloccele potintiose?

Nu, nu l'amu lasá diu manele nostre in mane straine un'a cu capulu, un'a cu sangele nostru! Aici jacu osele filorulu, ale parintilorulu, ale mosilorulu si stramosilorulu nostri; fiacare locu, pe care traimu, pe care pasimu, este santitu prin urmele loru, este castigatu, prin sudorile loru; cum amu poté lasá numai asiá, ca se calce, se predeze strainulu mostenirea nostra drepta?

Pamentu este Jub. Asc! si sufletulu nostru, pamentulu lui Ddieu! Ddieu l'a creatu si pentru cine l'a creatu? Ore pentru cine altulu l'ar fi potutu crea, deca nu pentru sine? „*Pentru tine ne-ai creatu tu Domne!* — striga S. Augustinu — *si sufletulu nostru se bate neodinitu, pana nu se odinesce in tine!*“ Ce dicitu? l'a creatu? Nu numai l'a creatu; ei l'a destinsu cu tipulu seu, l'a ornatu cu asemenarea sa, si l'a infrumsetiatu cu tote florile frumsetiei ca pre unu paradisu, ca se i pota desierbi lui de locuintia scumpa si placuta.

Ba pierdutu odata prin violen'a diavolului, l'a rescumparatu cu pretiulu sangelui seu: „*Sunteti cumparati cu pretiu.*“ (I. Cor. VI. 20.). Si rescumparandu-lu l'a legatu sie cu legaturele sante ale credintiei, ca prin unu testamentu. „*Legatur'a mea cu tine.*“ (Genes. XVII. 4.). Sangele lui pretiuitu, ce a cursu pe s. cruce pentru rescumpararea nostra, si curge fora incetare pe s. altarie in s. Cuminecatura ca unu isvoru datatoriu de vietia spre nutritia si santirea nostra, au nu este acela: „*Sangele legaturei, ce a legatu Ddieu cu voi?! (Exod. XXIV. 8. Evr. IX. 20.).*

Pentru ce, ah pentru ce ore ca neci Ddieu nu si-pote posedé in pace proprietatea sa santa, mostenirea sa scumpa? Vine domnulu imperatiei, intunerecului, vine diavolulu ucidiatoriu si rapitoriu, si invidiandu (pismuindu) fericirea sufletului intrunitu prin iubire cu Ddieu, atat'a pandesce, atat'a ispitesce, pana ce i succede a-si face prin vre o pofta rea usia, prin care intra in densulu ca in bunulu seu, ca in imperati'a sa; si eca acum stricatu prin invidi'a si violen'a diavolesca, ce'a ce a edificatu Ddieu prin atate daruri ale sale; eca paradisulu lui Ddieu plinu mai nainte de florile frumsetiei, prefacutu acum in pescere de mortatiune si putrediuine; eca proprietatea santa a lui Ddieu, mostenirea lui scumpa, in care si-afla atat'a placere a petrece cu angerii sei, calcata, mancata si predata acum de diavolulu dusmanu si de ficiile sale desfrenate (de curvele sale), cari sunt poftele rele si pecatele.

Dar ce feliu? Deca noi omenii suntemn gata, a apera si pana la ultimulu picuru de sange mosi'a nostra direpta, castigata cu sudorea nostra si a parintiloru nostri; au lasa-va Ddieu ca se pera in mane straine, in mane dusmane proprietatea sa, mostenirea sa iubita, sufletulu nostru nemoritoriu, in care a versatu atate daruri ale sale, pentru care a facutu atate ostenele, pe care jace pretiulu sangelui seu ensusi? Au lasa-lu-va ca se pera instrainatu, predatu in mane dusmane?

Nu, Ddieu nu pote abdice (multiumi) de proprietatea, de mostenirea sa! „*Ca-ci pentru acea a venit Fiulu omenescu, se caute si se mantuesca cea ce era pierdutu (Luc. XIX. 10.)* Nu

este di, nu ora, nu clipita, candu se nu cerce Ddieu a petrunde éra in sufletulu nostru, batendu neincetatu la usi'a lui cu darulu seu, si cerendu cu doru ferbinte, se i dé intrare: „*Deschide-mi!*“ (Cant. cant. V. 3.) „*Deschide-mi!*“ Nu me lasá a stá afora, cu Domnulu teu, mantuitoriulu, scutulu teu! „*Cu iubire eterna te-am iubit, pentru acea te atragu la mine, indurandu-mé spre tine. De nou te voi edificá, si te vei edificá.*“ (Jer. XXXI. 3. 4.)

Dela noi depinde Jub. Asc! a usiorá si a face potintiosa intrarea lui in sufletulu nostru, in bunulu seu, in proprietatea sa. Elu ne cerca, ne striga; noi se i pregatimu calea, se i indireptámu si curatimu cararile, ca se pota scobóri cu marire, ca se pota intrá in pace, si se si-pota redicá acolo éra tronulu seu in indurare si adeveru. „*Pregatiti calea Domnului, faceti drepte cararile lui.*!“

Dar ce greu este a pregatí, a indireptá o cale parasita, stricata, ca se pota fi éra amblata; câte mane trebuie se ostenesca, câte frunti trebuie se asude! Intrebati de aceia, cari au fostu scosi vre odata a lucrá la drumulu de tiera. Dar inca deca ar trebui a trage o cale peste locuri selbatece, nostrabatute, peste lacuri (teuri) si aduncimi de váli, peste stance si codri de munti, peste suisiuri si pogorisiuri de deluri (magure, dambe)! Câte punti trebuie redicate, câte stance trebuie taiate, câte lemne trebuie sterpitate, câte suisiuri si pogorisiuri trebuie indireptate, netedite!

Unu asiá locu selbatecu, nestrabatutu este Jub. Asc! sufletulu peccatosu. Dar cum vomu fi ore in stare, a trage, a pregatí noi moritorii slabi in acestu locu selbatecu, nestrabatutu, in sufletulu nostru peccatosu, cale demna de unu imperatu ca Cristosu?

Oh sante profete depe tiermurile Jordanului! oh s. *Joanu* botezatoriule! care vestesci pamentului sosirea imperatului cerescu, si provoci moritorii a-i pregatí lui calea, si a-i indireptá cararile, ca se pota scobóri si saluí in sufletele lor, vina de ne ajuta, vina de ne invetia si ne lumina cu lumin'a sfatului teu intiepleptu, ca se lu potemu primí si imbracisiá in sufletele nostre!

Pocaiti-ve! — ne raspunde S. *Joanu* bot. — *pocaiti-ve! cà-ci s'a apropiatu imperati'a lui Ddieu.*“ (Mat. III. 2.) si in altu locu: „*Faceti frupturi demne de pocaintia.*“ (Luc. III. 8.) Pocainti'a dar si frupturile pocaintiei, adeca indireptarea vietiei, eca Jub. Asc! acést'a, singura acést'a e calea, pe care va se scobora Cristosu, si se se asiedie in sufletele nostre!

Dar cum se face ore calea acést'a?

Cei cari voiescu a trage drumu peste orecare locu neamblatu mai inainte, cum se apuca de lucru? Mai antaiu trebuie se curatiesca, se indirepte locul; apoi i punu podina solida, batuta

bine, ca se fia tare, tienatoria; plantandu de a lungulu arbori verdi, inffloritori, ca se fia drumulu frumosu, placutu; si incungiurandu-lu de amendoue partile cu siantiuri afunde, ca se nu pota strabate la densulu animale stricatiouse.

Eca Jub. Asc! acestu lucru ne ascepta si pre noi, deca voimu a pregati calea, a indirepta cararile lui Cristosu in sufletulu nostru.

Doue se receru dela noi:

a) a curati, a indirepta pamentulu sufletului nostru; a curati si a indirepta, pana candu precum dice S. *Joanu* botezatoriulu: „*cele strimbe voru fi direpte, si cele coltiurose cali netede.*“ (Luc. III. 5.) Lucru greu si ostenitoriu acest'a, de care se sparia unii a se si apuca, desperati inainte de reusire; era altii dupa ce l'au inceputu cu resolutiune si virtute barbatesca, descuragiati de pedacele mari, lu intrerumpu si parasescu la diumetate, seu chiaru candu sunt acum aproape, de a-lu termina cu sucesu.

Lucru greu si ostenitoriu; pentru ca avemu de a sterpi radecine adunce, nascute, crescute la olalta cu pamentulu sufletului nostru, si impetrite asiá dicundu in densulu; aceste sunt poffele si patimele cele rele, mostenite dimpreuna cu acestu trupu stricatiou de la protoparintii nostri, ca o urmasie trista a pecatului, ce l'au facutu densii in paradisu. Avemu de a seca lacuri (teuri) ne curate, stricatiouse, latite departe; aceste sunt desfetarile si place-rile lumii, in cari s'au cufundatu sufletulu nostru. Avemu de a scote din cale stanco mari, stance grele, cari stau in cale neclatite, inganandu silintia si poterea omenesca; aceste sunt peccatele, cari apesa ca nesce stance sufletulu nostru. Avemu de a taiá munte inaltu, care ne sta in cale ca unu muru giganticu (uriasiu), impededandu-ne, de a poté pasi inainte; acestu munte e sumeti'a, inganfarea mintii, care nu voiesce a se supune cu umilintia voiei ddiiesci.

Candu amu invinsu aceste greutati, candu amu delaturatu aceste pedece; candu amu stemperatu si infrenatu revoltele (sbur-darile) trupului, ispitele sentiurilor; candu amu abdisu (multiu-mitu) de petrecerile si ospetiele lumii; candu amu stersu tota pet'a pecatelor prin s. taina a penetintiei; candu ne-amu umilitu cer-bicea mintii, a se plecá cu bucuria su jugulu mandatelor lui Ddiieu; atunci ne ascepta apoi

b) a dou'a detorintia, de a pune podina solida, tienatoria, de a pune adeca temeiu la o vietia noua, vietia santa; plantandu pe acest'a podina arbori verdi, inffloritori, si incungiurandu-o cu siantiu aduncu, ca se nu mai pota afla dusmanulu, diavolulu intrare in sufletulu nostru, se nu mai pota cuprinde proprietatea di-repta a lui Ddiieu, se nu mai pota strica, perde si nimici moste-nirea lui santa!

Acést'a podina este propusulu (hotarirea, voi'a) tare, de a ne departá pentru totudeun'a de tier'a straina, de tier'a pecatului, unde nu e pentru noi decátu fome, necasu si morte, de a ne alipi cu totulu de Ddieu, si a ne sierfi tote poterile intru sierbitiulu lui, de a nu lasá, ca se ne despartiesca mai multu de iubirea lui Ddieu „*neci victi'a, neci mortea, neci cele de acum, neci cele venitorie; neci inaltimea, neci adunculu.*“ (Rom. VIII. 38, 39.)

Arborii verdi, infloritori, cari avemu de a-i plantá si cresce pe podin'a noua a sufletului nostru, sunt faptele bune. „*Amblati-ne indemna apostolulu-ca demni de Domnulu intru tote cu placere, aducundu fruptu intru totu lucrulu bunu.*“ (Colos. I. 10.) „*Deci dar pana candu avemu tempu, se facemu bine.*“ (Gal. VI. 10.)

Siantulu aduncu, cu care se incungiurámu calea noua, calea Domnului in sufletulu nostru, ca se nu mai pota strabate diavolulu in densulu, a-lu cuprinde, si a-si redicá tronulu seu in mosi'a lui Ddieu, e darulu lui Ddieu. Au ce pote incepe, ce pote continuá siimplini nesuinti'a omenesca, deca nu e spriginita, ajutata de Ddieu? „*Ddieu este, care lucra intru voi, si ca se voiti, si ca se lucrati, dupa buna-placerea sa.*“ (Fil. II. 13.) „*Fora mine nu poteti face nimicu.*“ (Jnu XV. 5.) „*Deci dar nu este neci dupa celu ce voiesce, neci dupa celu ce alerga; ci dupa Ddieu, celu ce se induru.*“ (Rom. IX. 16.)

A pregati dar calea Domnului si a indireptá cararile lui in sufletele nostre peatose, va se dica: a mori lumii, ca se inviámú in Cristosu; va se dica: a urí ce'a ce iubiamu, a ne scarbí de ce'a ce ne desfetá, a incungiurá ce'a ce cercamu, a aflá amaru ce'a ce ni se parea dulce; si din contra: a iubi ce'a ce uriamu, a ne desfetá in ce'a ce despretuiamu, a cercá ce'a ce incungiuramu, a aflá dulcetia in ce'a ce ni se parea amaru mai nainte. A pregati calea Domnului, a indireptá cararile lui va se dica: a desbracă pre omulu vechiu, care este sclavulu pecatului, si a imbracă pre omulu nou, care este creatu dupa Ddieu; precum ne indemna S. Pavelu: „*Se lapedati pre omulu celu vechiu, care este stricatu dupa poftele insielatiunii, si se ve innoiti de isnovu cu spiretulu mintii vestre; si se ve imbracati in omulu celu nou, care s'a creatu dupa Ddieu intru direptate, si intru santi'a adeverului.*“ (Efes. IV. 22—24.)

Ce stati dar Jub. Asc! Pentru ce intardsati? Cristosu ve striga prin S. Joanu botezatoriulu si premergatoriulu seu: „*Pregatiti calea mea, faceti direpte cararile mele!*“ Cristosu ve striga prin profetulu seu Jeremia: „*Coregeti calile si faptele vestre, si voiu locui cu voi.*“ (Jer. VII. 3.) Cristosu ve striga prin evangelistulu seu: „*Eca imperatulu teu vine la tine blandu.*“ (Mat. XXI. 5.)

Si voi moritoriloru! voi, cari sciti bine, că pet'a pecatului jace pe mintea voastră, că-ci decâteore ati cugetatu rele; că pat'a pecatului jace pe buzele vostre, că-ci decâteore le-ati deschisu spre nedireptate și injurature; că pet'a pecatului jace pe manele vostre, că-ci decâteore le-ati intinsu dupa lucruri oprite; voi, cari sciti bine, că pet'a pecatului jace pe tote medulariele vostre, că-ci v'ati nascutu in pecatu, ati crescutu in pecatu, saturandu-ve și ingrasiandu-ve la mesele diavolului și la ospetiele lui veninose; nu ve sentiti miscati pana in adunculu sufletului la strigarea de iubire a Ddieului vostru, ca se pregatiti calea lui, ca se faceti drepte cararile lui?!

Asceptati dora oh cutezatoriloru fii ai pamentului! ca nu prin viersulu blandu alu profetiloru și alu evangelistiloru sei, ci prin tunetele ceriului se vorbesca cu voi? Asceptati dora, ca cu fulgerile ceriului se isbesca in voi, ca se smulga din animele vostre radecinele impetrite ale pofteloru peccatoase? Cu fulgerile ceriului se ve impedece și indirepte pasii retectiti, cari ve restorna orbisii pe calea foradelegiloru?!

Astadi inca ve chiama, ve cerca; și mane? . . . cine scie pe mane nu se va implé ore acum mesur'a asceptarii sale indurate, nu se va implé ore pocalulu reutatiloru vostre, și aprinsu de man'a santa, nu va hotari in dreptatea sa resbunatoria perirea voastra? Astadi inca ve chiama, ve cerca; și mane? . . . mane apesati de drept'a lui pedepsitoria lu veti chiamá, lu veti cercá voi plangundu și suspinandu cu desperare, se vina, se grabesca, se nu ve lasa a perí in eternu; și elu nu ve va mai audí, nu ve va mai ascultá, și intorcundu-si faci'a dela voi, ve va lasá se mergeti, se mergeti dar nefericitoru pe calea foradelegiloru la perirea voastra; precum amenintia ensusi prin buzele intieptului: „*Pentru că am strigatu, și voi nu ati voitú; mi-am intinsu man'a, și nu a fostu, cine se o socotesca; ci ati despretiuitu totu sfatulu meu, și ati neglesu dogenele mele; voiú ride și eu de perirea voastra, și mi voiú bate jocu, candu ve va ajunge ce'a de ce v'ati temutu. . . . Atunci me voru chiamá, dar nu i voiú audí; me voru cercá demaneti'a, dar nu me voru aflá. . . mancá-voru din fruptulu călii lorú.*“ (Prov. I. 24—31.)

Ce feliu Jub. Asc! nu ve lovesce la audiulu acestei amenintari cumplite sufletulu peccatosu ca o flácara cugetulu infioratoriu, că inceta, inceta odata și indelunga-rabdarea ddieesca, și isbesce in urma resbunarea lui Ddieu ca unu blastemu in aceia, cari nu asculta viersulu indurarii lui; precum a isbitu odiniora asupra Egiptului, asupra Sodomei și Gomorei, provocandu plansuri, gemete și perire pe tote stradele, in tote casele!

Deca se duce lumin'a, spaimel intunecose ale noptii cuprindu locul ei; deca se duce vietii'a, morte și perire vinu nimicindu in urm'a

ei. Si deca se va duce, deca ne va parasí Cristosu, lumin'a si vietia, ce va fi, oh ce va fi de noi?

Oh Ddieule! de vei proceda (lucrá) cu noi dupa foradelegile noastre, vai sufletelor noastre! Multe si grele sunt pecatele, cari apesa umorii nostri; nu ne parasí in nepotintia noastra, nu ne lasá a perí in pet'a reutatiloru noastre. Petrunde, cutremura sufletele noastre cu fric'a judecateloru tale, aprinde in ele de isnovu foculu iubirii tale, ca prosternondu-ne la petiorele tale, se plangemu si se spalámu cu lacrimi de penitentia retecirile trecutului nostru, si jurandu-ti tie credintia eterna in vietia si morte, prin coregera moravuriloru noastre, prin zelu neobositu in fapte si sierfe bineplacute tie, se ti pregatimu calea, si indireptámu cararile in sufletele noastre, ca se scobori in ele, ca odiniora in cas'a lui Zacheiu, se le imperatiesci, se le conduci oh Imperate si duce alu nostru! dupa voi'a ta santa.

Asiá Jub. Asc! se pregatimu lui Cristosu calea, si se i indireptámu cararile in sufletele noastre, si atunci si elu ne va pregati noua cu darurile sale calea, si ne va indireptá cararea in imperati'a sa ceresca, carea se ni o daruesca noue totororu Ddieu Tatalu, si Fiiulu si Spiretulu S. trei persone intru unu *Ddieu adevratu*. Amin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Serbatoarea Stului Botezu, séu a aratarii D. N. Is. Cristosu. *)

Predica

(de Justinu Popfii.)

Explicarea ceremonieloru dela s. botezu. **).

„Mergundu invetiati tote poporele, botezandu-le in numele Tatalui, si alu Fiiului, si alu Spiretului S.“ (Mat. XXVIII. 19).

Abiá trecura doue, numai doue septemane Jub. Asc! decandu serbaramu cu facie si anime voiose, intre sunete de clopote si cantari de bucuria intruparea Fiiului lui Ddieu pe pamentu; si eca s. baserica ne provoaca (chiamá) astadi la noua bucuria, la noua serbare, la serbarea stului Botezu séu a aratarii D. N. Is. Cristosu!

*) In unele provincie romane se dice: *Boboteza*. Ore dela: *boteza cu apa, apa-boteza?* cum voiescu unii; -- se pote.

**) Care omu cu mintea sanctosa va mai cutezá se nege necesitatea ceremonieloru sante. Foculu, ce s'a aprinsu in lăintrulu unei case, nu pote remané multu tempu inchisu in incaperile ei interne; ci va cerea a strabate in afara, si cu cátu arde mai potinte, cu atá'a va fi mai violiate si lucrarea lui in afara. Deca lu re-tieni in lăintru cu fortia, se va nadusi, se va stinge curendu; ma lasa-lu se strabata afora, si va capetá noue poteri. Eca asiá suntomu cu relegiunea. Ea nu pote remané ascunsa numai in anima, restrinsa numai la cugete si sentieminte mute; ci

Atunci ne conduse s. baserica la staululu intunecosu de lenga Vifeimu, a ne arată intr'o esle de vite, infasiuratu in fasie, si legatatu in braciile unei fetiore preacurate, dar serace si necunoscute, ca pruncu slabu si nepotintiosu pre acel'a, care si-misca degetulu, si se cutremura ceriulu si pamentulu !

Astadi ne conduce la tiermurile Jordanului, a ne arată ca pre barbatu desvoltatu in trupu moritoriu omenescu, scoborindu-se golu in rapediunile riului, si plecandu-si cu umilintia capulu su palm'a lui Joanu spre primirea botezului curatirii pre acel'a, carui se inchina cheruvimii ca sorelui neapusu alu maririi si alu curatiei !

Bucurati-ve Jub. Asc ! si viersuiti lauda si multiumita lui Ddieu; di stralucita ne-a resaritu astadi, ca-ci mare e minunea, ce o vestesece astadi s. evangelia, si o serbeza s. baserica.

---

trebuie sese descopera in totu modulu potintiosu, in cuvinte, in gesturi, in semne, in fapte. De unde e usioru a se convinge, ca ceremoniele sante sunt o necesitate in vietii religioasa

Mantuitoriulu Cristosu ensusi nu numai nu a condamnatu, ci inca a recomandat ceremoniele religioase prin esemplulu sen, primindu buerosu, candu la intrarea sa in Ierusalimu, locuitorii Pau intempinat cu ramuri de finicu, si si-au asternutu vestimintele in calea lui; candu feme'a peccatosa i-a unsu potiorele cu oleiu; si folosindu elu ensusi cerimonie esterne, precum la vindecarea morbosiloru, la impartirea paniloru si pesciloru in desertu etc.

Dar precum necesitatea, asiá este evedinte folosulu loru. Anume :

Ceremoniele sante imprumata maicestate si reverintia convenita cultulu ddieescu. Au cine nu vede, ca prin pregatirea, pomp'a si frumoseii'a ceremonieloru sante se pune mai lamuritu inaintea ochiloru nostri marirea si puterea lui Ddieu, si prin acést'a devenimu mai plecati, a ne umili pre noi inaintea lui Ddieu, si a fi cu ascultarea si onorea cea mai adunca catra voi'a lui inalta.

Ceremoniile sante ne ajuta la cunoscentii'a taineloru credintiei. Ce greu invetia omulu inca si cele pamentesci, deca nu i se arata acele in pracsu; si cele invetiate ce usioru le uita, deca nu i se aduca mai adese a minte. Ceremoniele sante sunt ca si nesece oclinde, prin cari ni se dá a vedé mai usioru adeveturile ordulu supranaturalu; sunt ca nesece monuminte perpetue, cari sustienu in noi suvenirea celoru invetiate in cas'a parintiesca, in scola, in baserica. etc. etc.

Prin acést'a inse amu indegetatu in destulu, ca ceremoniele sante nu sunt numai nesece semne si datine desierte, fora intielesu; ci tote au o *insemnatare mai inalta, mistica seu simbolica*, aducundu-ne a minte fiecare câte de unu adeveru seu taina a religiiunii nostre.

E dreptu, ca sunt intro ceremoniele sante si de acele, cari sunt intruduse in baserica *din caus'a trebuintii fresci seu pentru comoditate*, cum au fostu intruduse luminele, timii'a etc. éra altele fusera imprumutate dela poporele pagane intorse la crestinismu, precum tunderea perului la cei cari se boteza si ordeneza, portarea reverendei preotiesci etc. Dar baserica a legatu si de aceste, indata ce le-a primitu, insemnatare mai inalta, mistica.

Cumu voru profitá inse credintiosii de frumoasele nostre ceremonie basericesci, deca nu voru cunosece intielesulu loru mai inaltu? Deca prin codii'a din afora nu voru scéi petrunde cu ochii mintii la semburulu, ce este ascunsu din laintru?

Eca pentru ce ne pare noue reu, ca se considora *studiiulu Liturgiceii sacre* atátu de puciuu in seminariele nostre teologice!

Eca pentru ce ne-anu hotaritu noi, a dá in „Amvonulu,“ ce lu redactánu, *unu ciclu de predicé despre s. Liturgia si ceremoniele ei*, cari le vomu incepe indata in nrii primi ai semestruluu II.

Eca pentru ce dánu si in acést'a predica explicarea ceremonieloru dela s. botezulu, si vomu continuá a dá in decursulu anulu atari explicari si despre alte ceremonie usuate in baserica nostra; prin ce'a ce speránu a face unu lucru folositoriu nu numai credintiosiloru, cari le voru ascultá, ci si confratiloru preoti. Atragemu dar asupra loru atentiunea p. o. nostri prenumeranti!

Ce ti este tie mare! că ai fugitu? Ce ti este tie Jordane! că te-ai intorsu inapoi? Ce ti este tie Joane botezatoriule! că stai tremurandu?

Miscatu-s'au apele, intorsu-s'a Jordanulu, vediendu acoperitu de spumele sale, pre celu nevedintu si necuprinsu. Cutremuratu-s'a Joanu, vediendu a veni la densulu, si a cere botezulu seu, botezulu penetintiei, pre celu santu si nepetatu!

Si petrunsu de fiori sante, intreba uimitu: „*Eu am trebu-intia, a me botezá de la tine, si tu vini la mine?*“ (Mat. III. 14.), ca si candu ar dice: Cine a vediutu se se curatiesca sorele luminosu? Luminariulu cum va luminá pre lumina? Faptur'a cum va atinge cu man'a pre Facatoriuiu? Moise cunoscundu-te odiniora in rugulu ardiantoriu, si-a intorsu faci'a si spaimentatu a caditu la pamentu; si eu fiindu erba putrediosa cum voiu cutezá a me atinge de foculu ddieirii tale? In alu cui nume se te botezu? In numele Tatalui? Dar pre Tatalu lu porti intru tine. In numele Fiiului? Dar acel'a esci tu ensuti, pre care de si te sciu pruncu din preacurat'a fetiora, te cunoscu Ddieu adeveratu; pe pamentu ambli, celu ce locuesci in ceriu, mai inainte de veci, laudatu de serafimi! In numele Spiretului Santu? Dar no fiintia eresci si cu acest'a, tu lu impartiesci si pre densulu! Ce mi demandi mie cele mai presusu de mine? Nu cutezu a me atinge de crescetulu teu preacuratu; tu me santiesce pre mine si apele Domne! cu aratarea ta ddieesca!

„*Lasa acum, — i respunde blandu Cristosu — că asiá se cuvine se implinimu tota direptatea*“ (ib. 15.)

Si cum a implinitu Cristosu direptatea?

Noi amu fostu detorisii, si Ddieu vine a ne plati detori'a; noi amu caditu cu ingunfare, si Ddieu se scobore cu indurare si umilintia, ca se ne redice. Noi ne-amu petatu, si Ddieu se curatiesce.

Pecatosiloru vestea Joanu botezulu seu, botezulu penetintiei spre curatire, si Ddieu celu prea santu, care nu are lipsa de curatire, fiindu ensuti celu ce curatiesce si ierta, se mesteca intro pecatosi, iea pe umerii sei firea nostra cea stricata, ca se o reinnoiesca; iea pecatele nostre, ca se le spale in curgerile Jordanului; se scobore in Jordanu, ingropa cu sine in Jordanu pre Adamu celu pecatosu, ca se lu scota, se lu redice cu sine curatitu si reziditu; ingropa sumeti'a, ca se domnesca umilinti'a, ingropa ur'a, ca se domnesca iubirea, ingropa cert'a, ca se domnesca pacea, ingropa desfrenarea, ca se domnesca curati'a, ingropa beti'a, ca se domnesca tredi'a, ingropa imparechiarea, ca se domnesca unirea, ingropa mani'a, ca se domnesca iertarea. etc.

Eca Jub. Asc! asiá a implinitu Cristosu direptatea. Noi eramu vinovati legii, in noi trebuia se lovesca asprimea direptatii; si Cristosu se scobore in Jordanu, a fi botezatu dela Joanu cu botezulu penetintiei, ca se ne arate prin acést'a, cá primesce asupra sa tota vin'a, tote pecatele nostre, cari le spala acum cu apa, si va se le spale acusi pe lemnulu crucii in sangele seu, ca se ne reconduca éراسi reinnoiti si reziditi in braciele Parintelui seu im-blanditu si impacatu!

Cum a mai implinitu Cristosu direptatea?

Botezulu lui Joanu nu avea puterea a impartí daru; ci numai dispunea sufletele spre penetintia, si le pregatea spre primirea darului lui Cristosu. Cristosu voia a asedia in baseric'a sa santa unu nou botezu, o mare taina, care se curatiesca sufletele, se le spale intru adeveru de pecatu, si se le renasca prin darulu Spi-retului S. de isnovu spre vietí'a eterna. Dar precum tota firea, asiá si ap'a érá pusa su blastemu pentru pecatulu lui Adam. „*Blastematu se fia pamentulu in lucrulu teu.*“ (Gen. III. 17.) Si acum vine ensusi Ddieulu vatematu!, a deslegá pamentulu de blastemulu pecatului, si se scobore in apa, in ap'a Jordanului, ca se santiesca ap'a prin atingerea cu trupulu seu ddieescu, si se i dé putere spre curatirea si renáscerea sufleteloru nostre!

Eca asiá a implinitu Cristosu direptatea; cá in locu de a ne lasá se perimu in eternu su blastemu, miscatu de indurare a san-titu ap'a, si a ronduitu botezu cu apa si Spiretulu S. care se ne curatiesca de pecatele nostre, si se creeze noua vietia in sufletele nostre morte, deschidindu-ne éra vistierí'a daruriloru ddieesci, si usi'a inchisa a imperatiei sale ceresci! „*Mergundu — a mandatu apostoliloru sei — invetiati tote poporele, botezandu-le in numele Tatalui*“ etc.

Despre acést'a mare taina a lui Cristosu, despre s. botezu voiú se ve cuventu eu astadi; *esplicandu-ve* (telcuindu-ve) *intielesulu frumosu si inaltu alu acelorú ceremonie* (datine, fapte) *sante, cari se implinescu prin preotu la impartirea stei taine a botezului.*

Fia, ca acést'a cuventare a mea se aprinda in sufletele vostre flacar'a iubirii de Ddieu, se redescepte in voi juruinti'a serbato-resca, ce o-ati facutu lui Ddieu in botezu, de a padí credinti'a nevatemata, de a pastrá nepetatu numele scumpu de crestinu, de a sporí in faptele luminei, si a fugí de jugulu si sclavi'a diavolu-lui, la care duce pecatulu, cei cari in s. botezu ve fecerati fií lui Ddieu, si mostenii imperatiei sale!

Veniti Jub. Asc! se ve ducu inainte de tote la léganulu unui copilu nou-nascutu, se ve aratu, ce e omulu? Priviti la unu copilu

mieu, candu pasiesce din sinulu maicei sale prima ora in lume ca unu nou locuitoriu, ca unu nou cetatianu alu pamentului. Ce mésera flintia! Creatu, de a fi cunun'a, frumseti'a faptureloru, de a fi domnulu, imperatulu naturei, cautati la elu, ce este!

Tote animalele vinu in lume imbracate in vestmentele loru, inca si arborii crescú acum dela incoltirea loru din pamentu, incungiurati de codi'a loru ca de o mantea, care i scutesce de geru si de arsitia; dar pre omu lu lasa natur'a a intrá golu in lume, ca si candu i-ar fi rosine de densulu. Altii trebue se lu imbrace, si lu imbraca legandu-i manele si petiorele in fasie strinse ca in nosce catusie, de cari sunt scutiti puii animaleloru, cátu de miei, cátu de nepotintiosi. Puii animaleloru in doue-trei septemane, séu in doue-trei lune se desvolta, de si-sentiescu chiamarea loru; altii incepu a fugi pe pamentu, altii a sborá prin aeru, altii a notá prin ape fora impedecare, cercandu-si nutretiulu loru. Numai omulu, care vine suferindu, plangundu si strigandu in lume, ca si candu i-ar fi frica de vietia, numai omulu e acea flintia mésera, care cu anii nu e in stare a face de sine nimieu, neci a amblá, neci a vorbí, neci a se nutri. Natur'a lu invetia numai a plange si a suferi. Cu plansu si suferintia si-incepe vietia, si inca câte plansete voru udá ochii lui, câte suferintie voru lovi anim'a lui, pana va esi éra din lume!

Si deca ar fi numai atát'a? Dar ce cugetati Jub. Asc! ce este acelu trupu slabu, nepotintiosu, care vine din sinulu maicei sale plangundu si strigandu la lumia'a vietiei? Ce este?... Ce alta, decâtu unu secriiu (cosciugu, cortu, copersieu) de mortu! Ve mirati? Repetu, acela nu e alta, decâtu unu secriiu de mortu, destinatu dupa ce lu voru vedé puciuu omenii, a fi astupatu, ca se pera dimpreuna cu mortulu, ce lu cuprinde. Da, in fiacare trupu, care se nasce din viti'a lui Adam, acolo jace ascunsu mortulu in densulu.

Pare cà ve andu Jub. Asc! intrebandu-me cu mirare: ce mortu pote fi acest'a? Auditi si ve infiorati. Acestu mortu este: sufletulu, sufletulu creatu de Ddieu pentru nemorire, pentru eternitate! Traiesce locuinti'a, traiesce trupulu; dar e mortu locuitoriulu, e mortu sufletulu in densulu!

E mortu, l'a ucisu pecatulu. „*Pecatulu* — dice s. apostolu — *nasce morte.*“ (Jac. I. 15.) Si pentru ce nasce pecatulu morte? pentru cà vietia sufletului stá in iubirea lui Ddieu si unirea cu densulu, care se scobore si locnesce in olnu ca intru o baserica a sa placuta, si lu infrumsetieza cu darurile sale ca pre o mireasa a sa iubita; pecatulu inse despartiesce, smulge sufletulu de catra

Ddieu, isvorulu vietiei; si unde nu mai locuesce Ddieu, ce e acolo? acolo e perire, acolo e morte!

Dar ce pecatu pote ave unu pruncu, care abia intrà in lume? Nimicu bietulu! Cum jace dar totusi su blastemulu pecatului trupesce si sufletesce? Pecatuitu-a Adam Jub. Asc! mancandu din fruptulu opritu in paradisu, si „in elu — dice apostolulu — *amu pecatuitu toti.*“ (Rom. V. 12.) Dela elu amu mostenitu pecatulu; dela elu amu mostenitu sortea amara, de a veni in lume cu trupu slabu, nepotintiosu, torturatu (chinuitu) din laintru de poftele si patimele sale pecatoase, batutu din afora de doreri, bole, si in urma vesceditu prin morte; si cu sufletu mortu intru adeveru, ca „*fi manici*“ (Efes. II. 3.) eschisi dela imperati'a ceresca, potendu numi pre Ddieu, domnulu si judecatoriulu nostru resbunatoriu, dar nu parintele nostru!

Cumplita sorte! A te nasce, ca se tragi in jugulu greu alu vietiei, si se mori in doreri fora sperare, fora mangaiare, sierfa osendei eterne. Cumplita sorte!

Ce ne-ar folosi Jub. Asc! nascerea spre o atare vietia, deca nu s'ar indura Cristosu, a ne renasce prin s. sa baserica in s. seu botezu, a ne renasce spre o noua vietia, vietia eterna, a ne renasce pentru o noua lume, lumea de dincolo, unde locuesce elu in mare si stralacire neapusa cu angerii si alesii sei? Oh fericiti noi! „*Nu din lucrurile cele intru direptate, cari amu facutu noi, ci dupa indurarea sa ne-a mantuitu pre noi, prin baiu nascerii celei de a dou'a, si a innoirii Spiretului S.*“ (Tit. III. 5.)

Doue nasceri sunt dar in noi, precum dice unu s. parinte alu basericei; un'a depe pamentu, ce'alalta din ceriu; un'a dela parinti, ce'alalta dela Cristosu si baseric'a lui; un'a a carni, ce'alalta a sufletului.

Nascerea, ce o primimu dela Cristosu prin s. sa baserica in botezu, spala depe sufletulu nostru pet'a pecatului stramosiescu, si ne mantuesce de tota pedeps'a pecatului, ne invesece in vestimentulu nevinovatiei pierdutu prin Adam, ne face fi lu Ddieu si ai basericei sale, mostenii imperatiei ceresci si baseric'a Spiretului S.

Frumosu descrie darurile mari, cari ni le impartiesce Cristosu in s. botezu, S. *Joanu* gura de auru intru o cuventare, ce o-a indireptatu in baseric'a diu Constantinopole catra nou-botezatii sei credintiosi, dicundu intre celealalte urmatoriele: „*Vedeti, cei cari erau cu pucinu mai nainte ticnuti in prinsore, gusta acum bucuria libertatii; cei cari reteceau in strainatate, sunt acum cetatiani basericei; cei cari amblau in incalcel'a pecatului, odinescu acum in sinulu direptatii. Ei nu numai ca sunt scapati*

de sierbitiulu diavolului, ci si santi; nu numai santi, ci si fi lui Ddieu; nu numai fi, ci si fratii lui Cristosu; nu numai fratii, ci si comestenitorii (la olalta mostenitorii) lui Cristosu; nu numai comestenitorii, ci si medulariele lui; nu numai medulariele, ci si basericile lui Cristosu, si organele Spiretului S.“

Darurile nepretiuite, cari le luera in noi s. botezu, si cari le vestese s. Joanu gura de auru in cuvinte atatu de frumose si petrundiatorie, nu mai pucinu frumosu si petrundiatoriu ni le pune inaintea ochiloru s. baserica in ceremoniele sante, cari le implinesce preotulu la impartirea acestei mari taine; fiacare ceremonia dela botezu este cate o oclinda, in care veti poté privi acusi starea dorerosa de sclavia si de morte, in care gema sufletulu inainte de botezu; acusi cate o noua si noua frumusetia, cate unu nou si nou daru, ce lu impartiesce botezulu sufletulu, panace lu reinnoiesce si renasce cu totul, imbracandu-lu in Cristosu, dupa cuvintele apostolului: „Cati v'ati botezatu in Cristosu, in Cristosu v'ati si imbracatu.“ (Gal. III. 27.)

Ordulu, in care se implinescu aceste ceremonie sante, si intielesulu inaltu, ce ni lu vestescu, este urmatoriulu: *).

a) Nascundu-se prunculu, e cu sfatu, a defige tempulu botezarii catu mai curendu**), mai alesu deca e slabu, ca nu cumva se mora

*) Nu e neci necesariu, neci folositoriu, ca se se lase predicatoriulu pana la unu cinismu absurdu in explicarea misticismeloru, cercandu a propune si cele mai menunte ceremonie dupa intielesulu loru tainicu. Ascultatorii de comunu nu au pregatirea receruta, ca se si-pota intipari in memoria atate de odata. E destnlu a desfasura intielesulu misticu alu ceremonieloru mai principali. Dupa acest'a cinosura vomu urma si noi in predicele liturgice, ce vomu da, adaugundu in note cele cari le vomu cugeta instruptive, seu chiaru necesarie pentru dd. preoti.

**) Apostolii nu au prescriu unu tempu anumitu pentru botezu; ei ensisi botezau fora privire la tempu, dupa cum recerea necesitatea, si li se iubia ocaziunea. Au alesu-a Filipu vr'umu tempu anumitu, pentru de a boteza pre camerariulu? Paulu si Sila, pentru de a boteza pre temnitiariulu cu ai sei? Seu Petru, pentru de a boteza pre Corneliu cu familiarii sei? etc. Care procedura si-afia explicarea in ensasi ratiunea misiunii loru.

O ordine sigura in privinti'a tempului de botezatu se statori numai dupace s'a latitu si intariu baseric'a, cam dela sec. III. De aci tempulu ordinariu alu botezului erau Pascele si Rosalele. (Tertul. de Bapt. c. 19.) cea ce si-are causa sa interna in momintele principali, ce ne representa aceste doue serbatori din viet'a lui Cristosu, (inviare-a si tramitera Spir. S.) era causa sa esterna o are in institutiunea catecumenatului, (despre care vomu vorbi la altu locu), catecumenii adeca se admiteau la botezu, numai dupa ce li se implinia tempulu de instruptiune in credinti'a si de proba, si acest'a se finia de comunu la Pasce si Rosale.

Catra aceste dile de botezu s'a adausu mai tardiu in baseric'a orientala, si dupa esemplulu ei si in alte baserice (p. e. in cea africana, la hiberni si angli): Teofania (serb. aratarii Dlui), care datina era acum in vigore in sec. IV. precum se vede din cuvintele, ce adresea S. Gregoriu teol. († 390) la acest'a serbatore catra cei botezandi: „E tempulu renascerii, se ne nascemu de susu; e tempulu reinnoirii, se depunemu pre Adam celu primu: Cristosu se lumina, se stralucimu impreuna; Cristosu se boteza, se ne scoborimu cu elu, si se ne redicimu impreuna cu elu.“ (Cf. Goar Echol. sive Rit Gracoru.) In alte parti se observau si alte tempuri pentru botezu; asia: Cratiunulu, serb. apostoliloru si ale martiriloru, etc. (Cf. Turnel. de Bapt.) Dora abia e necesariu a observá, ca in casu urginte se potea aministra s. bo-

necuratitu, nesantitu, și nerenascutu prin s. botezu, și se cada bla- stemulu lui Ddiu asupra parintiloru, că cu nepasarea loru peccatosa au lasatu se pera fora vin'a sa unu sufletu atātu de scumpu lui Cristosu.

La tempulu defiptu, mosi'a cu nasii aducu prunculu la baserica; dar nu intra in baserica*) ci stau cu elu inaintea usiei, (sėu precum tiene datin'a in alte parti, la locul indatinatu pentru botezu, in tind'a basericei), asceptandu venirea preotului. Dar pentru ce nu intra in ba- serica? au nu se cuvine, ca se primimu inaintea altariului tainele

tezu si pe acele tempuri antice in fiacare momentu, fora neci o privire la tempurile statorite. (Cf. epl'a Pont. *Siriciu* † 398. cit. in *Lit.* lui *Fluck* I. 201.) Cu privire la aceste casuri dice *Tertulianu* de *Bapt.* c. IV. „*A Domnului e fiacare di, tota or'a, totu tempulu e aptu pentru botezu.*“

Acest'a disciplina, de a conferi botezulu la tempuri anumite, durà pana in sec. IX. in alte locuri pana in sec. XI—XIII. candu nu mai erau adulti de botezatu, sėu de erau, numerulu loru scadiuse la forte micu. (Cf. *Lavnoj.* De *prisc. solen. Bapt. temp.*)

Dupa praes'a de astadi se potu aduce pruncii la botezu in ori-ce tempu, in ori-care di; asià tiene usulu. Era dupa Ritualulu nostru ar fi a se conferi botezulu, sėu celu pucinu a se insemnà prunculu a opt'a di dupa nascere; pentru că pe a opt'a di dupa nascere fu rouduita si la evrei taiare impregiuru, care erà unu tipu alu botezului si a taiarii impregiuru spiretualii; a opt'a di fu taiatu impregiuru si Mantuitorulu, primindu adorandulu nume: *Isusu*; si pentru că a opt'a di intipuesce reinmoirea spiretuala, ce o efeptuesce in noi, si viet'i a eterna, la care ne deschide usi'a s. botezu. Implinindu-se adeca numerulu de siette dile, cari facu o septemana, dela din'a a opt'a si-ia acum inceputulu o noua septemana; astfelu si-ia inceputulu in noi dela s. botezu unu nou sufletu, curatitu, renascutu si santitu, si speranti'a unei noue vietie, a vietiei eterne! (Cf. *Simeonu Tesalon.* la cap. despre *Bot.*)

*) Precum nu se aduse in etatea apostolica neci o dispusetiune pentru tem- pulu, asià nu se aduse neci pentru locul botezului. In cele trei secle prime decideau in asta privinti'a impregiurarile. *Filipu* a botezatu pre *camerariulu* in *desertu*, *Petru* miile in *patiulu* *Jerusalimulu*, era pre *Corneliu*, si *Pavelu* pre *custodele temnitiei* in *casa* etc. In sec. II. dupa marturisirea *Stului Justinu* (in *Apolog.* II.) candidatii la botezu „se conduceau acolo, unde era apa, ca se se renasca“ sėu fiindu că pe acelu tempu publicitatea cultulu crestina era impregnata cu pericle, se mai am- nistrà botezulu prin *cripte*, *catacumbe*, si alte locuri ascunse.

Dupa ce inse relatiunile basericei lu-ara o facia mai favoritoria, redeschidindu- se basericele vechie, si edificandu-se nenumerate noue, e forte naturalu, că precum tote partile cultulu ddiocescu, asià si botezulu se aminstrà in baserica, ca in locul celu mai competente, in asià numitele *baptisterie*, nesce locuri anumite aceste pentru conferirea botezului, edificate sėu intrun'a cu baserica, sėu celu pucinu in vecinatatea basericii, a dese forte arteficiose si condecorate. (*Baroniu* la an. 324. nr. 56. 57. despre *baptisteriulu* *imperatorulu Constantinu*), cari pentru numerulu mare alu botezandiloru, acursi mai vertosu la s. Pasce si Rosale din tote partile, erau atātu de ample, încātu s. *Fla- vianu* potù celebra sinodu in *baptisteriulu* basericei *constantinopolitane*. In midilo- culu *baptisterieloru* era bai'a de apa, la care se scoboriau pe trepte. (Cf. *Chardon: Histoire des Sacrements.*) Necesitatea astorfeliu de *baptisterie* încetà, candu incepù botezulu a se conferi mai antaiu la apusani in locu de *immersiune* prin udare sėu spalare. Afora de baserica nu era iertatu a boteza, cum se vede din *Conc. Trul.* an. 692. can. 59.

In resaritu, dupa cum adeveresce *S. Jeronimu* († 420) in *L. de loc. Hebr.* multi iubiau a se boteza chiaru in valurile *Jordanulu*. santite prin botezulu lui *Cri- stosu*; unde doria cu ardore, a fi botezatu si *Constantinu* celu mare. (*Euseb.* de *vita Const.* I. IV. c. 62.)

Dupa disciplin'a de astadi locul ordinariu alu aminstrarii stului botezu e baserica, precum prescrie *Ritualulu* nostru. O esceptiune se pote face dela acest'a regula nu dupa placulu sėu capritiulu cuiva, ci numai la casuri speciali, candu p. e. recere asià construptiunea fisica a botezandului, tempulu nefavoritoriu sėu alte cause demne de consideratu.

mari ale lui Ddieu? Nu, elu nu are inca locu in baserica, in cas'a santa a lui Ddieu. Selavu alu pecatului, fiu alu maniei, pana ce nu va depune prin s. botezu jugulu diavolului, si nu se va imbraca in lumin'a lui Cristosu, cum se cuteze a pasi aproape de acelu s. altariu, pe care locuesce Cristosu, ineamgiuratu de cetele nevediuete ale angeriloru si arcangeriloru sei? inaintea caruia potu sta numai credintiosii, numai sierbii santiti lui Cristosu, aducundu-i lui lauda si marire?

Stau dara mosi'a si nasii cu prunculu inaintea usiei basericeii, (seu in tind'a basericeii la baptisteriu), intipuindu prin acest'a, ca numai botezulu e usi'a, prin care intramu in camer'a daruriloru lui Ddieu, si in cas'a lui pamentesca, in baserica; ca botezulu e usi'a prin care intramu si in cas'a lui eterna, in imperati'a ceresca, precum a dechiaratu Cristosu lui Nicodemu: „*De nu se va renasce cineva din apa si Spiretulu S. nu pote intrá in imperati'a lui Ddieu.*“ (Jnu III. 5.)

Stau dara mosi'a si nasii cu prunculu inaintea usiei basericeii, stau asceptandu, ca si candu s'ar rogá, se se se indure Ddieu, se trimita pre sierbulu seu, preotulu, ca se deschida cu puterea, ce i s'a datu, si acestei noue flintie intrarea la isvorulu mantuirii, se i deschida usi'a casei sale sante, si curatitu se lu primesca si pre elu in numerulu sierbiloru sei, in cet'a mosteniloru imperatiei sale, intre lucratorii mandateloru sale *).

b) Si preotulu vine; vine ca unu S. Petru cu chiaile imperatiei in mana, avendu putere a deschide; vine si insemna prunculu cu semnulu crucii la frunte, la gura, si la anima; la frunte, pentrucá e scaunulu mintii; la gura, pentru ca este organulu cuventarii si a resuffarii; la anima, pentru ca este portatori'a victiei. Lu insemna, destingundu-lu prin acest'a ca prin unu sennu, ca sa se cunosca, ca este adusu spre a fi sierfitu lui Ddieu; lu insemna, intramandu-lu prin acest'a ca prin unu scutu, ca se fia paditu cu puterea crucii nesticatu, pana se va invrednici a primi s. botezu, (*Sim. I tesal.*); lu insemna, ca si candu l'ar concope (zemisli) prin acest'a in sinulu stei baserice, dupa care concepere va si urma peste pucinu nascerea adeverata, nascerea sufletesca prin bai'a botezului. (*S. Aug. citatu in nota.*) **).

*) Despre datin'a de a primi prunculu botezandu la usi'a basericeii, si a implini o parte a ceremonieloru la intrarea baptisteriului, face amintire acum inca si *S. Cirilu* din Ierusalimu († 389) in *Catech. myst.* 2. Sch. de unde apare antecitatu veneranda a acestei ceremonie (Cf. *Donin: Der äuss. Gottesdienst* p. 128. not.)

**) Insemnarea botezandului (signatio, signaculum) este o datina santa forte vechia, cunoscuta acum si in secolele prime ale crestinatatii; ca-ci intre celealalte priu acest'a insemnare se inaugurau cei cari voiau a primi credintia crestina, in cet'a catecumeniloru. Vorbesce de acest'a ceremonia intre altii *S. Ambrosiu* de *Myst.* *S. Vasiliu*

c) Dar celu ce voiesce a intrá in sierbitiulu si între familiarii (casnicii) cuiva, trebue se-si spuna numele, cà-ci e unu direptu alu domnului casei, a cunosce si a chiainá dupa nume pre fiacare dintre sierbii si familiarii sei. Astfelu prunculu, care voiesce a se sierfi prin s. botezu sierbitiului lui Cristosu, si a pasi in cet'a familialiloru lui, trebue se fia cunoscutu si destinsu dupa numele seu. Pentru acea preotulu, dupa ce l'a insemnatu si binecumentatu, i pune nume conformu dorintiei parintiloru.

Si ce nume i s'ar poté siedé mai bine aceleuia, care pasiesce in s. baserica, in acea baserica, care ca o mama a nascutu si crescutu pe sinulu seu datatoriu de vietia atátia apostoli, atátia martiri, atátia santi si curiosi? Parintii dar, si conformu dorintiei loru preotulu i pune prunculu in botezu numele cutarui apostolu, martiru seu alu altuia dintre santi, comendandu-lu prin acést'a portarii de grige, si punendu-lu su scutulu aripeloru acelu santu, care va fi patronulu si midilicioriulu mantuirii sufletului lui la Ddieu; si aducundu-i prin acést'a a minte, cà scuturandu jugulu diavolului in s. botezu, si elu e chiamatu la vietia curata, santa; se privesca dar in calca coltiurosa si grea a vietiei la patronulu seu, alu carui nume maritu lu porta, se pasiesca in urmeie lui binecumentate, invingundu ispitele, infrenandu poftetele, incungiurandu pecatele, ca asiá sustienendu cu marire lupt'a vietiei, se pota ajunge si densulu odiniora la acea tiera fericita, unde se bucura patronulu seu, la faci'a lui Ddieu, in imperati'a ceresca.*).

de *Spiritu S.* (Cf. *Donin*: *Der äuss. Gottesdienst. Tarneliv*: *De Bapt.*) Asemene *Concil. ecum. alu V.* (553.) si *S. Augustina de Symb.* ad catechi unde dice catra Cacomeni: „*Prin semnulu prea santu alu crucii v'a primitu in pantecele seu sant'a mama baserica, care ve va nasce sufletesce... prin bai'a santa*“ si crasi: „*cà-ci nu sunteti inca renasenti prin botezulu santu, ei sunteti conceputi prin semnulu crucii in sinulu santei maice baserice.*“ (Cf. *Goar*: *Eucholog. si Lonovics*: *Archaologia.*)

*) Datiu'a de a pune nume celoru nascuti, si-are originea de odata cu genulu omenescu. Ddieu a pusu nume lui Adam si Evei, acestia filoru sei. Romanii, vechi puneau nume fetioriloru a nou'a, era feteloru a opt'a di. (I. I. Saturn. c. 16.) Grecii a sieptea di, (Arist. lib. I. de animal.), dar atenianii acceptau a nou'a etc. (Cf. *Goar*: *Euchol. si Chardon*: *Istoire des Sacrem.*)

In baserica crestina disciplin'a de a pune nou-nascutiloru nume in s. botezu, s'a potutu intruduce numai cam dela sec. V.-VI. candu se incepú a se conferi botezulu si prunciloru cu pucinu dupa nascere (Cf. *Chardon* loc. cit.) era pana acolo amnistrandu-se acést'a s. taina mai multu la adulti (catecumeni), cari si-primira acum cutare nume la nascere, acestia in cele mai multe casuri si-roteineau numele primu; de unde aflamu in martirologie nume ca: *Bacchus, Januarius, Mercurius* etc. (Cf. *Benger*: *Pastoraltheol.* I.) Altii inse primiau nume noue parte prin alegere propria, parte prin parinti, nanasi seu ministrii botezatori. *S. Petru Balsamu* intrubatulu prin locutionariulu *Severu* de numele seu, respunse: „*Dupa numele parintiescu, me chiama Balsamu; era numele spiretuulu, care l'am primitu in botezu, e Petru.*“ (Cf. *Fluck*: *Liturg.*) Sor'a Stului *Gregoriu Nisenu* primu in botezu numele: *Macrina*. Soci'a imperatului *Teodosiu celui teneru* si-schimbá in botezu numele primu de *Athenaida* cu *Eudocia* etc. (Cf. *Goar*. I. cit. *Chardon* I. cit. *Lonovics*: *Archaol.*)

Alteum toti candidatii la botezu (catecumenii), candu li se apropia tempulu botezului, erau detori a-si inserie numele (nomen dare) in catalogulu destinatulu spre acestu scopu; ce'a ce se vede între altele din cuvintele *S. Augustina* (Confess.): „*Sosindú tempulu, candu trebuia se mi inscriu numele, ne reintornaramu la Mediolanu.*“ (Cf. *Goar*. I. cit.)

Intruducundu-se datiu'a de a botezá pruncii nou-nascuti, si a li dá nume in botezu, iabiau a alege cu preferentia numele apostoliloru, seu ale martiriloru, seu ale scrbatoriloru, la cari primiau botezulu (*Epifaniu, Pascalu, Natalu*), seu ale virtutiloru crestine (*Fide, Speratu, Dolores, Caritate, Inocentiu*): seu nume, cari se referescu la Cristosu si detorintiele catra Ddieu (*Cristoforu, Cristina, Teofilu, Deogratias*), auneore alegundu si nume de animele (*Leu, Lupu, Ursulu, Columba*) etc. (Cf. *Benger* si

Afora de acestu nume, mai primesce inca in s. botezu fiacare pruncu si unu altu nume; nume santu si onoratu. Au nu porta fiulu conumele (porecl'a) parintelui seu? Au nu se cuvine dar, ca celu ce renascutu prin bai'a stului botezu, devine fiulu lui Cristosu, avendu promisiunea mostenirii imperatiei lui, se si porte numele lui Cristosu? Dela Cristosu *crestinu* va fi numele lui. Va cresce acusi-cu darulu lui Ddieu, si va privi in giuru, si anim'a lui se va implé de mândria santa, aflandu mfi si milioane de omeni, cari porta acel'asi nume maritu cu densulu, cari sunt fratii lui, uniti cu densulu in ace'asi credintia, in acel'asi adevuru, in ace'asi invetiatura, in ace'asi sperantia si aseptare, speranti'a si aseptarea inviarii si a vietiei de veci. Va privi la ceriu, si anim'a lui va saltá de bucuria nemarginita, vedindu cá Cristosu e parintele, Cristosu imperatulu si domnulu lui. „*Sum cristinu!*“ acést'a va fi fal'a si onorea lui, acést'a diplom'a lui de nobilitate (cartea de nemesia), acést'a va fi glori'a lui in vietia, mangaiarea si fericirea lui in morte!

Chardon l. cit.) Afámu si nume feminine date barbatiloru, mai alesu in secele mai din urma; precum *Carolu Maria Weber*, renunitulu musicante, *Alfonso Maria Li-guori* etc. In Franci'a intempinámu inca si numele *Spiretu* p. e. *Esprit Flechier*. (Cf. *Hefele: Beiträg. zur Kirchengesch.* etc. II.)

Praes'a de a se dá pruncului numele a opt'a di dupa nascere, cum prescrie *Ritualulu*, o-a imprumutatu baseric'a nostra dela disciplin'a tuiarii impregiuru a evreiloru. (Cf. *Goar.* l. cit. si *Simeonu* tesal.) Moscovitii inse, deca e adevveratu, punu nume pruncului indata dupa nascere, botezandu-lu numai la patrudieci de dile dupa aca. (Cf. *Liber: De rebus moscoviticis.*) Datina acést'a, care o credemu mostenita din tempurile prime ale crestinismului, candu — precum marturisesc s. *Cirilu* in *Catech.* c. III. n. 4. citatu de *Chardon* in *Histoire des Saer.* — in baseric'a din Jerusalimu, si de siguru si in alte baserice, catecumenii aveau de a-si inserie numele cu patru-dieci de dile inainte de botezu. Acést'a ar fi altcum in tota baseric'a nostra disciplin'a strabuna, a insemná prunculu si a-i pune numele a opt'a di, era botezulu a i-lu conferi la patrudieci de dile, precum apare din *Simeonu* archieppulu tesalonicu.

Insemnámu inca aci, cá in privint'a numeloru, cari sunt a se pune celoru botezandi, nu e neci o lege, care se statorasca ceva precisu; e inse o datina invehita, (*si consuetudo est altera lex*), a alege nume de ale santiloru; comendata prin autoritatea concilielor si a slozn parinti: „*Poporulu cristinu — dice Conc. din Nicea — se aiba numele sale proprie, precum si pagunii le au pre ale loro.*“ Si *S. Ioanu* gura de auru hom. 21. asupra I. Mois.: „*Dati copiloru vostri nume de ale barbatiloru santi, dastri prin virtute, ca se fia indemnati prin esemplulu loro si ei la virtute.*“ Dar comendarca concilielor, dorinti'a stiloru parinti, inaintea carni cristinu se nu fia santa?

Conformu dorintiei basericeii condamnámu dar numele profane, mitologice, ridicule, cum sant p. e. *Plutone*, *Orfeu*, *Libertate*, *Egalitate*, *Sausculote* (nume, ce figurau la franci pe tempulu revolutiunii), séu *Sebastopolu* (la angli dupa batai'a dela Crimea) séu *Sedania* (cum spunu diurnalce, cá a botezatu o mama prusa pre copilulu seu mai deunadi dupa capitulatiunea francesiloru la Sedanu.) Mai vertosu poporele de origine latina sunt cam plecate spre asemene nume, co'a ce se pote esplica din mândria nostra nationala. La Italiani afámu chiaru barbati de mare reputatiune basericesca cu atari nume; asiá renunitulu secretariu de statu su Pin VI. se numia **Ercule Consalvi**; renunitulu istoricu bas. **Cesare Baroni**, de si nu afámu neci *Ercule*, neci *Cesare* intre santi. (Cf. *Benger et Hefele* l. cit.) Si intre eci de astadi, cine nu a auditu despre principele istoriciloru moderni: **Cesare Cantú**?

Preotii se sfatuesca pre parinti, a alege nume de ale santiloru; éra deca densii nu asculta, nu e vin'a preotiloru.

Unii parinti iubescu a pune câte doue séu trei, si mai vertosu imperatii si mai multe nume filoru sei; datina, care nu trebuie a o favori; dar nu se pote neci atacá de a dreptulu, fiindu cá pluralitatea numeloru nu este in contrastu neci cu intentiunea basericeii, (unitatea vietiei aceloru santi), neci cu scopulu civilu alu punerii numelui, (destingerea unuia de catra altulu); dupace si altcum din tote numele aceste numai unulu se fololesce in vietia ca nume adevveratu, celealalte sunt mai multa unu capritiu. (Cf. *Chardon, Fluck, Benger, Hefele* II. cit.)

Acum că are nume, ce i mai remane, decâtu se pasiesca intru adeveru in numerulu sierbiloru lui Cristosu? se se insemne in cartea eternitatii ca mosténulu imperatiei ceresci? Dar cum va pasi inainte, a se inolá in cet'a sierbiloru lui Cristosu acel'a, pre care lu tiene inca diavolulu legatu in catusiele sale, fora a-lu lasá se face neci unu pasu inainte catra mantuire? Cum i se va dá de mostenire imperati'a lui Ddieu aceluia, care tiene inca in cas'a sa, in sufletulu seu pre diavolulu, pre dusmanulu neimpacatu alu lui Ddieu?

Se esa mai antáiu diavolulu, ca se pota intrá Ddieu; franga mai antáiu prunculu tota legatur'a, ce o are cu acelu domnu alu intunerecului, ca se pota fi demnu a se primí prin botezu in sierbitiulu lui Ddieu!

Pentru acea preotulu, dupa ce a suflatu in faci'a lui de trei ore, voidu a redescéptá prin acést'a in densulu viet'i'a, ce o-a fostu inspiratu Ddieu prin suflare lui Adamu in paradisu, si care s'a stinsu in densulu si in noi toti prin pecatulu stramosiescu; dupa ce l'a insemnatu de nou in frunte si pieptu cu semnulu stei cruci, care singura e arm'a invingerii nostré in contra diavolului; punendu-si manele pe capulu lui, cum fece odinora si Anani'a cu S. Pavelu la intorcerea lui, prin ce intipuesce, cá lu asiedia su scutulu si acoperementulu lui Ddieu; *).

d) precum a scosu odinora Cristosu diavolii din indracitii, cari cereau ajutoriulu lui potinte; asiá acum preotulu, care inlocuesce pre Cristosu, lu provoca, lu jura pre diavolulu viclénu, necuratu, spurcatu, uritu si strainu, lu jura pre Ddieu, care a invinsu pre lemnulu crucii poterile dusmane, lu jura cu patim'a lui mantuitoria, cu onoratulu trupu si sange alu lui, ca se se tema, se se infiore, si se esa din faptur'a insemnata cu semnulu mantuirii, care se pregatesce a primí acum luminarea santa prin botezulu lui Cristosu.

*) Ceremoniele, cari se implinescu inca dupa *Ritualulu* nostru dela punerea numelu pana la esorcisare, sunt urmatoriele:

1) *preotulu iea prunculu*, si stá inaintea usicloru basericeii séu la icon'a *preacuratei* etc. ca si candu l'ar aratá lui Ddieu, ca se lu conserve si binecuventu prin Cristosu, Fiulu seu, care a primita su partinirea sa si a binecuventatu pruncii; mai intipiuindu prin acést'a pre betranulu Simeonu, care a primitu in bracic pre Mantuitoriu; si comendandu-lu proteptiunii maicei preacurate. De aci se considera prunculu intre catecumeni. (Cf. *Goar: Euchol. si Simeonu tesal.* la cap. despre Botezu.)

2) *Preotulu desbruca pre botezandu de vestiminte, lasandu-lu numai in camesia, tiendu-si manele in diosu.* Ceremonia folosita acum in tempurile cele mai vechie la catecumeni inainte de esorcisare, despre care inca si S. *Joanu* gura de auru vorbesce ca despre o datina primita dela stranosii. Asemene s. *Cirilu* in *Catech. Mystag. II.* (Cf. *Goar* l. cit.) Se desbracau catecumenii pana la camesia, spre a intipui, cá celu ce vré a veni la Ddieu, trebue se fia golu de tota reutatea, se desbrace pre omulu vechiu, imbracandu pre celu nou in santia si dreptate; se desbrace superbi'a diavolului, si se se imbrace in umiliti'a lui Cristosu; si despre alta parte intipiuindu, cá omulu deveni intru adeveru golu prin pecatu. (*Goar* si *Sim. tesal. I. cit.*) Stau cu manele lasate in diosu, in semnulu sierbitutii, in care jacu apesati; si se intorceau cu faci'a catra resaritu, spre a-si esprime dorinti'a, de a se uni cu sorele adeverului, care e Cristosu, si a se face partasi libertatii lui ferictorie, (Conc. Constant. V. act. V.) care o numesce apostolulu: „*libertatea maririi filoru lui Ddieu.*“ (Rom. VIII. 21.) Fiindu ca acestu ritu nu se pote implini asiá comodu facia cu pruncii mici infasiati, cum se potea facia cu catecumenii adulti, astadi in multe locuri nu se mai observa, séu celu pucinu nu strinsu dupa inticlesulu literalu.

3) *Preotulu sufla de trei ore pre faci'a pruncului.* Unu simbolu preanimeritu acést'a alu lucrarii Spiretului S. Prin suflare a inspiratu Ddieu protoparintiloru viet'i'a; prin suflare a comunicatu Cristosu apostoliloru Spiretului S. In s. botezu preotulu sufla de trei ore, spre intipuirea S. Treimi; sufla in foru'a crucii, pentru a dou'a persona din S. Treime, care intrupandu-se, ne-a rescumparatu prin crucea sa. (Cf. *Goar* si *Sim. tesal. I. cit.*) Amintescu acestu ritu S. *Cirilu* din Jerus. Praefat. ad *Catech. V.*

Nu! Intunereculu si lumin'a, mintiun'a si adeverele, mortea si vietii'a, Cristosu si diavolulu nu potu fi la olalta. Candu vré se vina Cristosu, se si-pretinda creatur'a sa, se se asiedie in mosii'a sa, se se care atunci rosinatu si infioratu diavolulu, se se ascunda in tartarulu seu, si se nu se mai reintorne. *).

Dar Jub. Asc! „*Diavolulu*, — dice *Tertulianu*, unu vechiu scrietoriu basericescu — *acelu dusmanu periculosu nu se asiedia neci odata in reutatea sa; ci atunci turba mai potericu, candu lu sentiesce pre omu cu totulu liberu. Candu si-vede stinsa poterca, atunci se aprinde mai tare.*“ Elu nu se va odini dar, ci scosu odata cu puterea stului botezu, va cercá a intrá denou. Si pe ce cale si-a aflatu elu intrare in sufletulu protoparintiloru nostri? Au nu prin acea, cá intru o clipita de slabitiune a ascultatu nefericitii de sfatulu si promisiunile lui in raiu? Asiá daru prin ce si-va intrarmá botezandulu pieptulu in contra noueloru incercari de cucerire ale diavolului? Au nu e naturalu, cá prin acea, deca va despretiú sfaturile si promisiunile lui, cari ducu la perire? Ascultandu omulu de diavolu si departandu-se de Ddiu a pierdutu raiulu si darulu lui Ddiu; numai lapedandu-se de densulu si apropiandu-se de Ddiu, va poté castigá éra cele pierdute. — „*Stati in contra diavolului* — dice apostolulu — *si va fugi dela voi; apropiati-ve de Ddiu, si se va apropiá de voi?* (Jac. IV. 7. 8.).

S. Augustinu: De Symb. I. ad Catech. — Conc. Const. din 381. can. 17 etc. (Cf. Fluck: Liturg. I.)

4) *Preotulu insemna fruntea si pieptulu cu semnulu stei cruci.* Fiindu la crestinii primi o datina generala, a se insemná la ori-ce ocasiune cu semnulu stei cruci, „*la intrare, la esire, la imbracare, la spalare, la mancare, la culcare*“ etc. cum scrie *Tertul.* De Cor. c. IV. nu e mirare, deca aflámu acestu semnulu mantuitoriu repetindu-se de atáte ore la s. botezu.

5) *Preotulu pune man'a pe capulu botezandului, rogandu-se.* Impunerea maneloru se amintesce a dese in S. Scriptura. Isusu si-pune manele pe morbosii, si se vindoca; si-intinde manele si binecuvanta pe pruncuti. Acea'si facu apostolii, alegundu pre cei 7 diaconi etc. Despre aceste doue ceremonie din urma vorbesce S. Augustinu de peccat merit. et rem. I. II. c. 26. candu dice: „*cá-ci si pre catecumeni i cugetu a se santii prin semnu si rogatiunea impunerii maneloru.*“ (Cf. Goar I. cit.)

*) Esorcisarea se face in expresiuni aspre, despretiuitoric, cum se cade a vorbi cu satan'a reutatosu si cerbicosu, asemene expresiuniloru intrebuintiate de Cristosu la vindecarea indraicitiloru. Pentru acea preotulu dice aceste rogatiuni intru unu tonu inaltu, mandativu, serbatorescu. (Cf. Wiseman, Verm. Schriften trad. II. c. VI.) Dupa pracs'a antica rogatiunile aceste se recitau asupra catecumeniloru mai de multe ore, de siepte si de diece ore, spre intipirea cerbicositatii diavolului. (Cf. Simeonu tesal. I. cit.) acum se recita odata, ba in unele parti numai unele dintre ele.

Asemene ceva se observá si la pagani cu aceia, cari se sierfiau misterieloru loru, la a caroru inaugurare „*precedeau* — cum dice *Olimpiodoru* — *purgatiuni publice.* (Cf. Turnel. De Bapt.) Esorcisarile nostre inse si-au bas'a loru in invetiatur'a despre peccatulu originalu si in esemplulu lui Cristosu.

Antecitatea loru o marturisescu S. Justinu in Dial. cum Triphone. *Tertul.* de Praescript. S. Augustinu. S. Cirilu Jerus. care in Praefat. ad Catech. dice: „*Fora esorcisme nu se pote curati sufletulu,*“ si éra: „*esorcismele sunt ddiéesci, si culesc dan scripturele ddiéesci.*“ etc. (Cf. Turnel, Goar, Lonovics II. cit.)

Suflarea, ce o face preotulu dupa esorcisare are altu intielesu, decâtu cea ce s'a facutu inainte de esorcisare; in ambele locuri intipuesce lucrarea Spiretului S. dar pana ce colo suflarea éra simbolulu vietiei, ce voiesce preotulu a o redeseptá in sufletulu prunculuu prin botezu, cum suflámu p. e. in mana, ca se o incaldimu; aici e simbolulu alun-garii, alu nimicirii, cum suflámu p. e. in lumina, ca se se stinga; ce'a ce apare evedinte din ensasi rogatiunea impreunata enfiarii: „*Alunga dela densulu pre totu spiretulu reu etc.*“

Direptu acea prunculu înainte de a pasi su stendariulu lui Cristosu, trebuie se dechiare lupta diavolului, lupta statornica, lupta pana la morte.

La apusu, unde santiesce sorele in umbrele noptii, acolo e imperati'a intunerecului, imperati'a diavolului; acolo siede diavolulu, crasnindu din dinti, muscandu-si in mania buzele, frangundu-si manele, si plan-gundu, ca si-perde era domni'a asupra unei fintie a lui Ddieu. Pentru acea

e) preotulu intorce acum prunculu spre apusu, ca lapedandu-se mai antaiu de acelu domnu alu intunerecului, si dechiarandu-i lupta si dus-mania eterna, se pota legá legatura cu resaritul, cu Cristosu sorele ade-verului, promitiendu-i fidelitate in vietia si morte! Intorcundu-lu cu faci'a spre apusu, lu intreba preotulu de trei ore: „*Lapedi-te de satana? si de tote lucrurile lui? si de toti angerii lui? si de tote sierbitiurile lui?*“ Si deca a respunsu prunculu prin nasi'a sa: „*Lapedu-me!*“ preotulu pentru mai mare securitate lu intreba de nou de trei ore: „*Lapedatu-te-ai de satana?* etc. si deca a respunsu prunculu si la aceste prin nasi'a sa: „*Lapedatu-m'am!*“ atunci lu provoca preotulu, se lu sufle dar si se lu scuipesca! ca se dé prin acést'a adevierintia serbatoresca, ca lu alunga dela sine pre diavolulu, si lu despretiuesce din adunculu animei ca pre unu necuratu si afurisitu, frangundu pe veci legatur'a nefericita, ce o-a avutu cu densulu! *).

Acum ca s'a lapedatu de intunerecu, ce i mai remane, decatu se grabesca a se intorce la lumina? Acum ca s'a smulsu din manele tiranului cumplitu, ce i mai remane, decatu se grabesca a se supune si a se inchina cu umilintia lui Cristosu, domnului si imperatului seu adevera-tu? Si a-i oferi lui tote poterile, tote cugetele si sentiemintele sale, tota iubirea si credinti'a sa? Pentru acea

f) intorcundu preotulu pre prunculu botezandu spre resaritu in semnu, ca anim'a lui ofta cu ardore dupa resaritul de susu, dupa Cristosu; in-torcundu-lu cu manele lasate in giosu, spre a intipui prin acést'a, ca voiesce a se face supusu si sierbu plecatu lui Cristosu; lu intreba: „*Unesci-te (impreunezi-te) cu Cristosu?*“ si éراسi: „*Unitu te-ai cu Cristosu?*“ ca-ci

---

*) Catecumenii de odinora trebuiau se ste la acestu actu ritualu *cu trupu dreptu si cu manele redicate in susu. Cu trupu dreptu*: spre a intipui prin acést'a tari'a sufletului lor, precum apare din S. *Gregoriu Naz.* in oratiunea funebrala asupra parintelui seu, despre care dice, ca *in contra datinei* cadiu in genuchie cu oasiunea acestui actu, ce'a ce se parea unu presemnu alu chiamarii lui fiitorie la preotia. *Cu manele redicate in susu*: ca si candu s'ar sufleá asemenea unui erou spre lupta, ca se respinga si alunge pre diavolulu dusmanu. (Cf. *Goar: Euchol.*) Ambe aceste ceremonie se prescriu si in *Ritualele* nostre de astadi.

Se punemu aci pre cati-va dintre s. parinti vechi, cari vorbescu despre cere-moni'a lapedarii de diavolulu. S. *Cirilu* din Jerus. in *Catech. I.* „*Cugetu a fi demnu de a ve esplicá, pentru ce ati statu intorsi spre apusu? Dupa ce apusulu sorelui este locul intunecimii aparende, era diavolulu fiindu intunecime, in acea si-are po-terea sa; de aici privindu spre apusu, renunciati simbolice acelu principe neguros alu intunerecului.*“ Era *Tertulianu* de Cor. mil. III. „*Cei ce suntemu a merge la bo-tezu, marturisim cu pucinu mai nainte in biserica su man'a antistebui, ca renun-ciám diavolului, si pompe si angeriloru lui.*“ S. *Vasilii* in orat. 13. de *Bapt.* com-batendu pre aceia, cari si-amenau botezulu pana la betranetiele slabe: „*Ce accepti? pana candu nu vei poté intinde manele spre certu, neci nu te vei poté relicá in petiore?*“ etc. Din cari se vede, ca acum pe acele tempuri antice se observau tote ceremoniele, cari le prescriu ia lapedare *Ritualele* nostre; care actu ritualu S. *Vasilii* de *Spir. S.* lu repetiesce chiaru depe tempulu apostolicu: „*Si celelalte cari se impli-nescu la botezu, din care Scriptura le-amu primitu? Au nu din traditiune?*“ (Cf. *Turnel. de Bapt. Chardon: Histoire des Sacrem. Goar l. cit.*)

de buna voia s'a despartitu omulu de Ddiu; nu de frica, nu din sila, ci de buna voia, atrasu numai de dorulu animei sale trebuie se reintorne éra la braciile lui parintiesci. De trei ore a intrebatu odiniora Cristosu pre Petru: „*Petre iubesci-me?*“ De trei ore intreba si preotulu pre prunculu botezandu: „*Unesci-te cu Cristosu?*“ — „*Unitu-te-ai cu Cristosu?*“

Si ce raspunde prunculu prin nasi'a sa? Candu Cristosu ensusi vine ca unu pastoriu, ca se lu cerce, se lu iee pe umerii sei, si se lu unesca cu turm'a sa; candu Cristosu ensusi vine plinu de daruri, ca se lu binecuvente si santiesca; candu Cristosu ensusi i imbia amiceti'a, iubirea sa, tota marirea si avuti'a casei sale, au poté-l'ar elu respinge? „*Domne! la cine ne vomu duce?*“ — striga odiniora Petru catra Cristosu — *La tine sunt cuvintele vietiei!*“ (Jnu. VI. 68.). Ce raspunde dar prunculu prin nasi'a sa? Ce alta ar poté raspunde, decâtu ace'a dupa ce se bate, dupa ce arde cu flacara sufletulu lui: „*Unescu-me cu Cristosu!*“ — „*Unitu-m'am cu Cristosu!*“ Cu cine altulu m'asi uni? La elu e vietia si inviarea, in elu e fericirea si mangaiarea. „*Unescu-me cu Cristosu!*“ — „*Unitu-m'am cu Cristosu!*“ *).

Dar Jub. Asc! „*Fora credintia* — dice marele apostolu — *nu e cu potintia a placé lui Ddiu; celu ce se apropia de Ddiu, trebuie se creda.*“ (Evr. XI. 6.) Credintia poftesce Cristosu dela cei cari voiescu a se inolá cu stendariulu seu: „*Celu ce va crede si se va botezá, acel'a se va mantuí.*“ (Marc. XVI. 16.) Credintia a poftitu S. Filipu dela vistiariulu imperatesei etiopiloru, care lu rogase, se lu botezu. „*Deca credi din tota anim'a ta, e cu potintia*“ (se te botezi. Fapt. Ap. VIII 37.).

Prin s. botezu omulu se planta in unu nou pamentu, in pamentulu basericei lui Cristosu, ca se creasca, se infloresca, si se aduca frupturi, frupturi dulci si frumoase spre vietia eterna. Dar fora credintia este ase-mene omulu arborelui fora radecina; in daru caldur'a si lumin'a sorelui, in daru rou'a si ploia ceriului, in daru tota trud'a si ostenele gradinariului; arborele nu mai prinde putere, ramurile lui lipsite de vietia, stau in pomp'a primaverii, stau in caldur'a verei fora frundie, fora flori, fora frupturi, stau uscate, plecate triste la pamentu, demne numai a fi taiate si aruncate in vetra, preda flacareloru focului. Astfeliu sufletulu omului fora credintia. In daru se va scobori asupra lui caldur'a si lumin'a lui Cristosu, a sorelui eternu, in daru lu va recorí si reinvia rou'a darului cerescu, in daru lu va doici si cresce baserie'a cu grigea si iubirea sa de mama, in daru tote... va veni si va trece primaver'a, va veni si va trece ver'a vietiei, va trece tota vietia, si elu va remané totu secu, totu mortu, fora flupturi, adeca fora fapte bunu demne de vietia eterna; cá-ci

*) Despre acést'a ceremonia S. *Jeronimu* in cap. 6. prof. *Amos*: „*In misterie (botezu) renuntiamu mai antaiu ceibi, care e in apusu, care more pentru noi dimpreuna cu peccatele; intorcundu-ne apoi spre resaritu, facemu legatura cu sorele adeverului, promitiendu a sierbi lui.*“ (Cf. *Chardon: Histoire des Sacr.*). Despre sierbitatea, care o primesce prunculu in botezu, si care se intipuesce aci prin manele lasate in giosu, (Cf. *Goar si Simeonu* tes. II. cit.) frumosu vorbesce S. *Ambrosiu* I. de *Jacob*. c. III. catra catecumeni: *Su Cristosu si sierbitatea e pretiosa, si libertatea gloriosa. Deca te daci sierbu, esci liberu; decu te mândresci a fi liberu, esci sierbu. Cá-ci precum cel'a, care fu rescumparatu ca sierbu, are libertate; asiá cestuia, care e chiamatu ca liberu, i este fotosoriu, se se cunosca de sierbulu lui Cristosu, su care si sierbitatea e neingrigita, si libertatea segura. Cine e mai fericitu decâtu tine, care domnesci su domnulu, si te ostesci su patronulu.*“

numai în credința este adevărată viața, precum dice apostolul: „*Di- reptulu traiesce din credință.*“ (Gal. III. 11.).

Pentru acea poftese s. biserica, ca prunculu adusu, spre a se re- nasce în botezu, și a se plantă în grădiu'a lui Cristosu, se marturisesca mai întâiu serbatoresce credința sa în Cristosu și în învetațur'a lui sântă. Pentru acea după ce a dechiaratu prunculu lupta și ura eternă dia- volului, și și-a descoperitu dorulu ferbinte, a se uni cu Cristosu, g) lu în- treba preotulu: „*Si credi lui? lui Cristosu? — „Si te inchini lui? Si prunculu nepotendu vorbi, trebue se respunda și aci prin nasi'a sa, se re- spunda și se marturisesca înaintea ceriului și a pământului, că crede lui Cristosu, imperatului și Ddieului seu; și se recite spre adevărarea acestei credințe a sale Credeulu adeva simbolulu credinței, închinandu-se Tatalui și Fiului și Spiretului s. Treimii de o ființă și nedespartite!*“

Asiá e bine, asiá se cuvine, asiá trebue. Voiesce elu a fi sierbulu lui Cristosu? Voiesce a gustá din bunetatile casei lui? Voiesce a fi cre- scutu ca mosténulu imperatiei promise pe sinulu bisericei lui, luandu parte din darurile taineloru lui? Marturisesca-lu dar fora sfiela în faci'a lumii; arate dar, că nu i este rosine de patimele, nu de crucea, nu de învetațurile lui! ca astfelu se lu marturisesca și Cristosu pre densulu înaintea Parintelui seu cerescu ca pre sierbulu, ca pre fiulu, ca pre co- mostenitoriulu seu iubitu; precum promite ensusi: „*Celu ce me va mar- turisi pre mine înaintea omeniloru, marturisi-lu-voiu și eu pre acel'a înaintea Parintelui meu, care este în ceriu.*“ (Mat. X. 32.) *).

Pregătirea pentru primirea stului botezu e făcută. Diavolulu dusmanu roșinatu, respinsu, pofugatu; Cristosu doritu, recunoscutu și marturisițu de Ddieu și imperatu. Creatur'a nouă, prunculu botezandu lui, numai lui voiesce a sierbi, Domnului seu; sub elu, numai sub elu voiesce a se osti, sub imperatulu seu.

Dar Jub. Asc! acelaia, asupra caruia și-a luatu odata potere dia- volulu, ce greu i este a se desceptá la viața, ce greu i este a se vindecá de ranele mortii, ce greu i este a se schimbá dintru odata, a desvesce

*) Marturisirea credinței se recreea dela botezandi începundu acum înca dela tempurile apostolice în continuu peste tote secolele. Întrebările, cari li se puneau, nu erau aceleși în tote bisericele; în unele mai multe, în altele mai puține. Acele se luau totusi de comunu din simbolulu credinței ereditu dela apostoli, care lu cuprinde *Tertulianu* (L. de vel. virg. c. I.) în urmatoriile cuvinte: „*Regul'a credinței este cu totul aceluși, a crede adeva în Ddieu, creatoriulu atotpotinte alu lumii, și în Fiulu lui, în Isusu Cristosu, care s'a nascutu din Mari'a fetiura, s'a restignitu sub Pilatu din Pontu, a reinviatu a treia di din morti, s'a suitu lu ceriu, siede de a drept'a Tatalui, și care va veni se judece vii și mortii*“ etc. care mai tardiu capetá spresiune mai pre- cisa în conc. din *Nice'a* și *Constantinopolu*.

Conformu acestor'a botezandii trebuiau se marturisesca: deca *credu în Ddieu Tatalu? în Isusu Cristosu, Fiulu lui, care s'a nascutu, a patimitu și a moritu? În Spiretulu S.? în biserica lui Cristosu? în iertarea peccatoru? în judeciu? în în- viare?* etc.

Acést' adatină apare din *S. Ciprianu ep. 70. ad eppos Numid.* „*Dar si ensasi întrebarea, ce se face în botezu, este unu testimoniu despre adeveru. Că-ci candu di- cem: Credi în viața eternă? în iertarea peccatoru prin S. biserica?* etc. înțelegemu prin aceli'a, că iertarea peccatoru nu pote fi, decâtu în biserica?“

Catecumenii trebuiau se fia instruiți înainte de botezu în dogmele principali prin instruptori anumiți (doctori, catechisti). Cine nu a auditu despre renumit'a *scola a ca- techistoru din Alesandria*, în care învetați și s. *Gregoriu Tavmat.* primele elemente ale credinței? Său despre *ceu din Cartaginea?* unde catechisá și diaconulu *Deogratias*, la a carui rogare scris *S. Augustinu* prea frumosulu seu traptatu: „*De catechisandis rudi- bus*“ (Cf. *Chardon: Histoire des Sacr.*).

pre omulu vechiu, a desvesce pre sclavulu diavolului, și a invesce pre omulu nou, a invesce pre sierbulu, pre ostasiulu lui Cristosu, care se primesca cu bucuria crucea lui Cristosu, și incinsu cu armele credintiei, tienendu susu standariulu (stégulu) lui Cristosu, se plece cu eroismu barbațescu in foculu luptei mari, unde lupta inaltulu seu domnu și imperatu, unde lupta Cristosu!

Si pentru ce i este greu? Pentru că diavolulu prin legaturile sale de fieru i-a amortitu tote poterile, tote sentirile. Pentru acea

h) preotulu lu unge acum pre pruncu cu untu de lemnu la frunte, la pieptu, la spate, la urechie, la petiore, la mane. Untulu de lemnu este lécu potinte spre vindecarea raneloru, spre desceptarea și otelierea poteriloru și a sentiuriloru amortite. Acoperitu de rane și slabitu de poteri, luptandu-se intre vietia și morte jacea odiniora lenga drumu caletoriulu, despre care vorbesce Cristosu in s. evangelia (Luc. X.) că scoborindu din Ierusalimu in Jerichonu, cadîu in manele lotriloru. Și a venitu samaritanulu, l'a vediutu, și facundu-i-se indurare, cum l'a ajutatu? A tornatu vinu și untu de lemnu pe ranele lui, și punendu-lu pe animalulu seu, l'a dusu in ospetari'a mai de aproape, ca se porte grige de densulu.

Acoperitu de rane, cu poterile și sentiurile amortite jace inca pruncululu, luptandu-se nepotintiosu intre vietia și morte. Cristosu este induratu, care avendu compatimire de densulu, vine se lu mantuesca. Acést'a ungere santa insemna dar indurarea ddieasca, care se scobore asupra pruncului su tipulu untului de lemnu, ca vindecandu-i ranele, și desceptandu-i poterile amortite ale sufletului și ale trupului, se lu pregatesca, se lu dispuna a poté primí darurile avute, cari i se voru impartu in s. botezu; se lu pregatesca, se lu dispuna, a poté primí lupt'a, lupt'a mare in contra domnului intunerecului, su standariulu lui Cristosu.

Intemplandu-se acést'a ungere santa chiaru inainte de botezare, ea intipuesce totu odata bucuria sufletesca, de care bate sufletulu pruncului, candu vede atātu de aproape clipit'a serbatoresca, in care prin s. botezu va fi curățitu, santitu, renascutu spre vietia eterna; că-ci mai vertosu atunci si-ungu omenii capetele, candu se pregatescu la vre o di serbatoresca, la vre o di de bucuria. Pentru acea se și numesce acestu untu de lemnu untu de lemnu de bucuria. (*Unge-se sierbulu lui Ddieu cu untulu de lemnu alu bucuriei* etc.) *).

Jub. Asc! „*Lasati pruncii se vina la mine; și nu i opriti pre ei; că-ci a unor'a ca acestia e imperati'a lui Ddieu.*“ (Marc. X. IV.) asiá grai odimora Cristosu catra apostolii sei, candu acestia certau maicele, pentru ce se imbuldiescu cu pruncii la Cristosu. „*Lasati pruncii se vina la mine, și nu i opriti pre ei!*“

*) Acést'a e ungera catecumeniloru, si e a se destinge, precum se destingea și la cei vechi, de ungera stului miru, care dupa disciplin'a bisericii nostre se imparte indata dupa botezu. „*Oleulu* — dice cu privire la acést'a ceremonia *Simeonu* tesal. — *arata indurarea ddieasca și iutimea blandetiei lui, care se intinde totdeun'a celoru vatamati și raniti de dusmanulu comunu.*“ Despre antecitatea acestei ceremonie atesteze *Const. apost.* I. VII. c. 41. apoi S. *Cirilu* din Jerus. *Catech.* myst. III. „*Dupa acést'a desbracati sunteti unsi cu oleulu esorcisatu; . . . apoi dusi la baia botezului ddieescu.*“ (Cf. *Lonovics: Archael.*) Asemene și S. *Dionisiu* Areopag. invetiaclelulu apostoliloru și primulu eppu alu Atenei: „*Preotii implinescu oficiulu santu alu ungerii, intipuinđu chiamarea celui initiatu (adeca a catecumenului) la luptele sante.*“ (Cf. *Goar: Euchol.*)

Si eca acum, eca aci tempulu, candu Cristosu plinu de indurare si iubire striga din ceru sierbului taineloru sale, preotului: „*Lasa prunculu se vina la mine, si nu lu oprî dela mine; că-ci lui voiū se dau imperati'a mea tota!*“

Oh preotule! oh fericite! Ce putere a pusu Ddiu in manele tale! Privește in susu la inaltîmea ceriului, si vedi acolo pre s. Petru tienendu chiaile imperatiiei in manele sale. Loculu Stului Petru lu cuprindi tu in acêst'a clipita maretia pe pamentu. La tino vine prunculu cu sufletulu aprinsu de dorulu unirii cu Cristosu; dela tine cere elu intrare la bai'a renascerii; dela tine cere elu intrare la isvorulu mantuirii! Cristosu lu tramite la tine; prin manele tale santîte vre Cristosu se i se deschida usi'a imperatiiei sale. „*Lasa prunculu se vina la mine, si nu lu oprî dela mine!*“ Oh preotule! oh fericite!

Si preotulu intielegundu viersulu tainicu alu lui Cristosu, au mai putere-ar intardi'a?

i) Cu grabirea, cu insufletirea pastoriului bunu, care arde de setea mantuirii sufleteloru, iea acum preotulu vasulu cu ap'a santita, si tienendu nasi'a prunculu spre resaritu, lu boteza rostindu: „*Boteza-se sierbulu (sierb'a) lui Ddiu (NN.) in numele Tatalui*“ etc. *).

Oh taina marita! oh minune necuprinsa! Prin apa, prin ap'a popului a peritu odiniora genulu omenescu pentru pecatele sale; prin apa, prin ap'a botezului se renasce, se curatiesece acum de pecatele sale. Peccatulu, care nu lu pote sterge depe sufletu foculu eternu alu iadului, ecalu stersu intru o clipita, stersu pentru tota eternitatea prin căte-va picuri de apa in s. botezu! precum a predîsu Domnulu la Ezechielu profetulu: „*Versă-voiū apa curata asupra voastra, ca se ve curatiti de tote foradelegile vostre; dá-ve-voiū anima noua, si ve voiū pune sufletu nou.*“ (Ezech. XXXVI. 25. 26.).

*) La inceputulu crestinatatiei, si de acolo in decursu de 12 secle botezulu se conferia de comunu prin afundare (immersio) in apa, afundandu-se celu ce se boteză, si redicandu-se era din apa de trei ore dupa olalta, séu cu totu trupulu, séu numai cu capulu; prin care afundare si redicare se intipuiă, că celu ce se boteza more, se ingropa cu Cristosu, si érai reinvia cu Cristosu. S. Ambrosiu l. II. de Sacram. c. 7. „*Fusi intrebatu: credi in Ddiu Tatalu atotpotinte? disi: credu, si fusi afundatu, adeca ingropatu. Era fusi intrebatu: credi in Domnulu nostru Isusu Christosu, si in crucea lui? Disi: credu, si fusi afundatu. Fusi intrebatu a treia ora: credi si in Spiretulu S.? disi: credu; si fusi afundatu a treia ora.*“ S. Jeronimu dial. adv. Luciferianos: „*Multe, cari se observa in baserica prin traditiune, si-au castigatu autoritatea legu scrise, precum a afundă capulu de trei ore in scaldatore.*“ (in botezu). Ba pana si dupa 12 secle renumitulu teologu S. Toma Aquina († 1274). in Summa p. III. q. 66. art. 7. afirma, că: „*e mai securu a boteză prin afundare, pentru că asiă tiene usulu mai comunu.*“ adaugundu, că prin afundare „*se representa mai espresu tipulu ingroparii lui Cristosu.*“ (Cf. Turnel De Bapt. si Benger: Pastoraltheol. I.)

Amu citatu anume dintre apusani; pentru că la resariteni si astadi inca prescriu *Ritualetu*, a se dá botezulu prin afundare.

Altceum conferirea botezului prin afundare nu a fostu privita neci odata ca esentiala, ci numai ca disciplinaria, care pote fi supasa si era supasa intru adeveru schimbarii dupa esiginti'a impregiarioru; conferindu-se botezulu acum si in tempurile prime ale basericii si prin *tornare* (infusio), p. e. cliniciloru adeca morbosiloru, cari jaceau in patu, si incarceratiloru, de cari aflamu multe esemple in secelele prime. (Cf. Martene, De ant. Eccl. rit.).

Dupa pracs'a de astadi in tota baserie'a apusana se aministra botezulu prin *tornare*, afora de baserie'a din *Mediolanu*, alu carei *Ritualetu* prescrie inca si astadi, a se afundă capulu botezandului de trei ore in bai'a sacra. (Cf. Chardon: *Histoire des Sacr.* si Perrone: *Praelect. theol.* VIII.).

Botezul este pentru pruncu marea rosia, prin care elu trece si se mantuesce ca odinora jidovii scapandu din sierbitutea Egiptului; era Fa-raonu celu cumplitu, diavolulu si pecatulu remane inecat. De ce'a parte de marea rosia lu ascepta Ddieu; Ddieu Tatalu, ca se lu salute ca pre fiulu seu iubitu: „*Tu esci fiulu meu; astadi te-am nascutu.*“ (Ps. II. 7.) Ddieu Fiulu, ca se lu imbracisie ca pre comestentoriulu seu, ca-ci: „*Deca suntemu fii, — dicee S. Pavelu — suntemu si mosteni: si anume mostenii lui Ddieu, si comestentorii lui Cristosu.*“ Ddieu Spiretulu S. ca se lu binecuvente, se lu santiesca ca pre baseric'a sa: „*Au nu sciti, ca sunteti baseric'a lui Ddieu, si ca Spiretulu lui Ddieu locuesce in voi?*“ [I. Cor. XIII. 16.).

Cu pecatulu i se ierta dimpreuna si tota detori'a, pedeps'a pecatului, care trebui sa o sufera in ce'a lume; pentru ca precum dicee s. Pavelu: „*Nu este neci o osendire in aciea, cari sunt intru Isusu Cristosu.*“ (Rom. VIII. 1.). Dar prunculu botezatu este intru adeveru in Isusu Cristosu; taiatu depe tulpin'a lui Adam celni vechiu si pecatosu, este plantatu ca nou medulariu in trupuiu lui Cristosu, precum adeveresce apostolulu amintitu: „*Era voi sunteti trupulu lui Cristosu, si medulari in parte.*“ (I. Cor. XII. 27.).

Plantatu prin s. botezu ca medulariu in trupulu lui Cristosu, se face partasiu patimeloru sante, partasiu mortii crunte a lui Cristosu, ca si candu le ar fi suferitu acele si elu ensusi; si cu puterea sangelui scumpu alu lui Cristosu, care se reversea in botezu intru unu modu neveduitu peste sufletulu lui, nu numai ca i se spala pecatulu, ci i se ierta dimpreuna si tota detori'a pecatului, si prunculu botezatu sta acum ca o noua fiintia in braciele nasiei sale, renascutu, curatitu, santu; ensusi Ddieu l'a plasmuitu de isovu ca odinora pre omulu primu, in santia si dreptate.

Ce schimbare! „*Me sentiescu schimbatu cu totulu — asiã scrie s. Gregoriu Naziens. vorbindu despre minunile, cari le-a produsu botezul in sufletulu seu, — nu mai sum celu ce eram, sum o creatura noua. Precum maicstrulu istetiu topesce de nou vasulu stricatu, si forma din elu vasu nou; asiã m'a reinnoitu si m'a formatu Cristosu prin foculu Spiretului seu ddiescu, dandu-mi forma si vietia cu totulu noua, vietia, care ica parte la vietia lui Ddieu.*“

La noi inca, de si *Ritualulu* ordona botezarea prin afundare, astadi mai multu se intrebuintieza toraarea (infusio) din cause, cari se potu intielege prea usoru.

Mai voimu a face atenti pre o. celitori la o adaugere nejustificata, care se pune in unele *Rituale*, intretiesendu-se la formul'a botezului dupa fiacare persona ddiesca: „*amin.*“ in modulu acest'a: „*Boteza-se sierbulu lui Ddieu (NK.) in numele Tatalui, amin. si alu Fiului, amin. si alu Spiretului S. amin.*“ Care adaugere o-a primitu si *M. Rajewsky* arhipresbiterulu ambasadarei rusesci din Viena in *Euchologieulu* tradusu de densuslu din testulu grecu si vechiu slavicu in limb'a germana si edatu la 1861 su titlulu: „*Euchologion der orth. kath. Kirche etc. I.—III. t.* Despre care adaugere *Simeonu* archieppalu Tesalon. nu face neci o amintire, neci *Goaru* nu o afla neci intr'unu manuscrisu: era *Neofitu Rodinu* in *Synopsi cernacula* o stigmatiseza apriatu de corumpere, combatendu cu urmatoriele cuvinte: „*Totu puterea botezului sta in cuvintele lui Cristosu, intre cari nu trebuie a se intrepune neci unu altu cuventu, neci o alta dicere; ci e detoriu a te rosti si preotulu numai asiã, precum le-a rostitu Cristosu. Pentru acea vorbescu despre acest'a, pentru ca unu candu boteza, au datina a dicee: Boteza-se sierbulu lui Ddieu in numele Tatalui, aminu. si alu Fiului, amin. si alu Spiretului S. amin. precum se vede din unele Euchologie corupte prin corectorii neliterati. Era Cristosu nu a rostitu „amin“ in subieptulu acest'a; de unde nu se cuvine se lu adauga neci preotulu. Dar „amin“ celu din urma se pote adauge, fiindu ca form'a sacramentului atunci e complinita acum.*“ (Cf. *Goar: Euchol.*).

Oh fericite pruncule! oh fericita mama! „*Fericitu e pieptulu, care te-a portatu*, — asiá strigá catra Cristosu odiniora o muiere — *sí titiele, cari te-ai suptu*.” (Luc. XI. 27). Oh fericita mama! — asiá potemu strigá noi privindu la prunculu reascutu prin ap'a stului botezu, — oh fericita mama! care lu vei portá in braciéle tale, care lu vei laptá sí cresce la sinulu teu! Ce comora scumpa ti-a incredintiátu Ddieu! Cetimu despre S. *Leonid'a*, cá priviá indelungatu, priviá cu o adeverata placere cersca la fiulu seu *Origine*, dupace fu acél'a reascutu sí curatítu, prin bai'a stului botezu. Ba se scolá noptea, se apropiá in pasi lini de patulu, unde dormiá copilasiulu seu, sí desvelindu-lu cu inctulu, i sarutá cu cea mai mare reverintia pieptulu fragedielu *ca pre locuinti'a, ca pre baseric'a Spiretului S.* Oh fericite mame! cari poteti acoperi cu sarutarile vostre acelu pieptu, pieptulu filoru vostri, locuinti'a, baseric'a Spiretului S. Ce daru v'a datu Ddieu! In foradelegi concepeti, sí morti in pecate nasceti voi pre fi vostri; eca Cristosu vi-i dá inapoi reascuti, curatíti, santiti sí plini de daru, ca se i grigiti, se i cresceti in loculu seu pentru vietii eterna. Oh fericite mame!

Voindu s. baserica a intipuí sí din afora schimbarea minunata, ce a produsu botezulu in sufletulu celui botezatu;

j) preotulu intinde acum pruncului unu feliu de vestmentu curatu albu, asiá numit'a crusma, insemnandu prin acést'a nevinovati'a angeresca, lumin'a sí direptatea cersca, in care a imbracatu Cristosu in botezu sufletulu botezatuulu ca intru o haina de nunta, desbracandu-lu de acoperementulu pecatelorú; care haina curata a sufletului trebuie se o pastreze botezatuulu nepetata, nesticata / pana la resuflarea din urma, ca se o pota redá Creatoriului seu, cum o-a primitu dela densulu, sí asiá se pota fi partasiu vietiei eterne, spre care fu reascutu in s. botezu.*).

*) Vestmentulu albu intipuesce sí in s. scriptura curati'a, direptatea, nevinovati'a. *Se fia vestmintele tale curate toideun'a.* (Eccles. IX. 8.). *„Ai pucine nume sí in Sardes, cari nu si-au intinat vestmintele lorú, sí voru ambli impreuna cu mine in albe, cá-ci sunt demni.”* (Apoc. III. 4.).

Despre acestu vestmentu albu, care se dá in botezu, scrie S. *Ambrosiu* in *L. de Myst.* c. 7: *„Ai primitu dupa acea (dupa botezu) vestmentu albu, ca se ti fia ca unu semnu, cá ai depusu infasiuratoriéle pecatelorú, sí te-ai invescutu in vestmentulu curatu alu nevinovatiéi.”* Sí S. *Cirilu* in *Catech. myst.* 4. *„Desvescundu imbracamintele vechie, sí invescundu cele cari sunt conforme sufletului, trebuie se ambli acum purure in albu. Nu dicemu acést'a, pentru cá dora ar fi necesariu se porti neinctatu vestmentu albu (pe trupú); ci pentru cá trebuie se te inbraci in aceste cari sunt albe, stralucite, spirituale.”* (Cf. *Goar: Euchol.*)

Odiniora portau botezatii acestu vestmentu o septemana intrega dupa botezu, spre a intipuí prin acést'a, cá sunt detori a padi nevinovati'a castigata in s. botezu peste totu cursulu vietiei. (Cf. *Pluck: Liturg.* I.) Ba *Eusebiu* scrie in viet'a lui *Constantinu* celui mare, cá botezandu-se acestu imperatu catra capetulu vietiei sale in Nicomedia, s'a imbracatu in vestiminte albe imperatesci, cari straluciau ca lumin'a, si nu a mai voit a se atinge mai multu de purpurulu inperatescu. (Cf. *Chardon: Histoire des Sacr.*)

Depunendu botezatii vestmintulu albu, sén lu pastrau ei ensi ca o sacra suveniru, séu sepastrá in baserica, séu la nasi, si se intrebuintia nu odata ca semnu de remustrare in contra celoru cari si-calcau cu nefidelitate credinti'a marturisita si juruinti'a facuta in s. botezu.

Asiá nareza *Victoru* din Utic'a despre *Elpidoforu*, unu cetatiannu din Cartaginea, care apostatandu dela credinti'a adeverata, erá neostenitu in tormentarca crestiniéru dreptu credintiosi. Diaconulu *Murita*, unu betranu venerandu, care implinise oficiulu de nasu la botezulu lui *Elpidoforu*, fu citatu sí elu pentru credinti'a sa inaintea tribunalului, unde facea chiaru *Elpidoforu* pre judele tiranu si fora crutiare alu crestiniéru. Inainte de a fi pusu la tortura, trase *Murita* de su vestmentulu seu tunic'a alba dela botezu a lui

Aceste sunt Jub. Asc! ceremoniele stului botezu, ceremonie maretie, pline de frumoasa și înalta însemnatate, asiediate de apostoli și de s. parinti, ca se vedemu în ele ca într-o oclinda minunile mari, cari ni le face Ddiu în s. botezu. Cu aceste ceremonie tain'a stului botezu e implinita*). Legatur'a între domnul și sierbulu, între imperatul și ostasiulu e închiaiata. O noua suflare de vietia, suflarea de vietia a lui Ddiu este acum în sufletulu pruncului; din acést'a trebue se traiesca densulu de aci nainte, se traiesca lui Ddiu, domnului și imperatului seu, carui i-a juratu credintia.

Dar lupt'a, în care scobore, e grea; dusmanii, cari trebue se i combată, diavolulu, lumea, patimele, sunt poterici. Celu ce pasiesce din bai'a stului botezu renascutu, curatu, santu; reusi-va ore din foculu luptei învingatoriu? Cristosu, care l'a renascutu și santitu în s. botezu spre sierbitiulu seu, spre lupt'a sa, vine a-i dá lui acum în o noua taina, în tain'a stului miru, darulu tariie, darulu statorniceii, ca se nu cada slabitu în campulu de lupta, ca se lupte cu curagiu, ca învingundu ispitele, infrenandu pottele, se pota pasi în susu, totu mai susu, pana ce si-va pune petiorulu pe tiermurea eternitatii, unde nu mai este lupta, unde pre sierbulu și ostasiulu credintiosu lu accepta rosplata nefinita, cununa nevescedita în cas'a lui Ddiu! Despre ceremoniele, cu cari imparte s. barica acést'a taina, tain'a stului miru îndata dupa botezu, precum și despre diregatorf'a frumoasa a nasiloru voiu se ve cuventu cu alta ocasiune binevenita.

Ati auditu Jub. Asc! la ce înaltime, la ce demnitate v'a redicatu Ddiu în imperatf'a sa. E aci tempulu, se faceti sama cu voi, deca s'au implinitu ore într-o voi sperantiele lui Cristosu, ale domnului și imperatului vostru?

De s'ar scolá acelu s. episcopu, S. *Ciprianu*, care a traitu în véculu alu treile dupa Cristosu, nu s'ar vedé ore silitu a ve strigá plinu de amaritiune, cum a strigatu odinora cutarui necredintiosu depe tempulu seu, cu numele *Fortunatu*, care se lapedá de baseric'a lui Cristosu? Nu s'ar vedé ore silitu, a tuná în urechiele unui fiacaruia dintre voi acea mustrare cumplita: *Nefericitule! ce ti-a gresitu Cristosu, de l'ai parasitu, si te-ai supusu éra sclaviei diavolului, din care te-a rescumparatu cu pretinlu sangelui seu? I-ai juruitu credintia; ai facutu acést'a juruintia serbatoresce în faci'a a tota baseric'a; ai juratu dusmania si despartire eterna diavolului, dusmanului lui si dusmanului teu; te-ai lapedatu de toti angerii, de tota trufi'a si de tote lucrurile lui. Cum ai judecá*

Elfidoforu care o pastrá ca nasiu la sine, si întindendu-o în vederea totororu, începú a-lu mustrá cam în urmatorii termini, cari storsera lacrime din ochii totororu celoru presinti: *Eca Elfidofore! tu sierbule alu mintiunii, eca vestmentulu, care te va acúsá, candu se va aratá judele în marirea sa. Acestu vestmentu acoperi oh nefericitule! trupulu teu, candu esisi nepetatu din bai'a botezului; acesi a te va mustrá cu amaru acusi, candu vei ajunge în loculu suferintieloru. Ce vei face misielule! candu se voru aduná toti sierbitorii domnului casei, cari sunt chiamati la nunt'a imperatesca? Vediendu-te imperatulu pre tine fora vestmentu de nunta, te va întrebá aprinsu de mania: Amice! cum ai intratu aici, neavendu vestmentu de nunta? (Mat. XXII. 12.) Nu astu pe tine ce'a ce ti-am datu. Nu mai vedu pe tine ornamentulu sigilului meu; nu mai vedu semnulu unimii întreite!* etc. (Cf. Chardon l. cit. si *Down: Der auss. Gottesdienst.*)

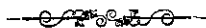
*) Dorianu a dá înca unele note: despre santirea apei, despre santirea untului de lemn, versarea untului de lemn în apa etc. Dar spatiulu ne impune scurttime.

despre acelu ostasiu, care parasindu ostea imperatului seu, ar trece su stendarului dusmanului, si s'ar lupta in contra domnului seu legiuitu? Au nu ai dice, ca trebuie a-lu tracta ca pre unu fugariu si vendiatoru? Ah misicule! chiaru de acest'a esci demnu tu, care ai parasitu pre Ddieulu teu, pre care ti l'ai alesu domnu in s. botezu, si te-ai reintorsu la diavolulu si la lucrurile lui! Recugeta acest'a seriosu, si nu parasi pre Ddieulu teu, pentru de a sierbi unui domnu atatu de reutatosu. Mai bine reinnoiesce juruinti'a ta, a sierbi aceluia, carui asier bi va se dica a domni in eternu!"

Voue suna acest'a mustrare aspra, voue oh peccatoriloru! Cristosu v'a primitu din braciele mameloru vostre slabi, nepotintiosi, fii ai maniei, cum erati; v'a reascutu, v'a curatitu, v'a santitu in bai'a stului seu botezu, si ca se nu periti in potopulu lumii, v'a primitu in corabi'a, in baseric'a sa; v'a chiamatu la mostenirea imperatiei sale; v'a imbracatu sufletele in vestimentulu stralucitu alu luminei si alu darului seu; si voi? voi, cari i-ati juratu credintia, credintia eterna inaintea ceriului si a pamentului, ati calcatu sangele lui scumpu, cu pretiulu caruia v'a rescumparatu, ati vendutu tainele si invetiaturele lui sante, v'ati reintorsu la diavolulu dusmanulu vostru, ati predatu in sierbitiulu lui mosi'a scumpa, care vi o-a datu Cristosu in s. botezu, si scotiendu din baseric'a Spiretului S. din sufletulu vostru tipulu Ddieului adevratu, ati asediatu in locu-i idoli, idolii pofteloru si ai peccatorulu, caroru ve inchinati!

Decateore v'a strigatu Ddieu ca odinora lui Lazaru colui mortu, ca se ve desceptati, se ve scolati din mormentulu foradelegiloru vostre, si nu ati voitu! Asia dara se nutresca Cristosu sierpi pe sinulu seu? se cresca spini in gradin'a bisericeii sale?

Oh Ddieule! nu inceta a bate cu darulu teu la usi'a sufleteloru loru; cerca oile tale pierdute, cerca pre sierbii tei retecti; reintorna-i depe calea osendei, pe care alerga la perire; renasce-i, curatiesce-i, santiesce-i de nou prin unu alu doile botezu, prin botezulu lacrimeloru in s. taina a penitintiei, croindu in densii anima noua si sufletu nou; intaresce-i scumpu cu trupulu teu Ddieescu in s. taina a Cuminecaturei, si cu sangele teu stinge poftele loru, ca se nu afle afora de tine neci o dulcetia, se nu iubesca afora de tine neci o frumsetia, se nu cunosca, se nu marturisesca afora de tine neci unu domnu si imperatu, ca amblandu cu bucuria si statornicia in calea mandatorulu tale, se ajungemu cu totii fericiti la imperati'a binecuvantata, care o-ai promisu noue. Amin.

N. B. *Explicarea ceremonieloru dela s. botezu o pote face preotulu nu numai la serbatoarea aratarii Domnului, ci in ori-care serbatoare seu domineca, dupacum va afla cu cale, schimbandu numai esordulu asia, ca in loculu esordului m'ei lungu, care l'am pusu noi in fruntea acestei predice, si care se referesce la serbatoarea aratarii Domnului, va insinna numai pe scurtu credintiosiloru, ca astadi vre se vorbesca despre ceremoniele sante delu botezu etc. si apoi va intra numai decatu in materia.*

Mai pote face preotulu din predic'a acest'a doue, predicandu la una ocaziune pana la ungerea cu untulu de lemn; era la alta ocaziune dela ungerea cu untulu de lemn pana in capetu.

Predice pentru postul mare.

Pentru postul mare vomu dá *cinci predice despre s. taina a penitintiei* și *una predica despre cuminecarea nedemna*, incependu dela prim'a Domineca in postu. Dintre cari *cea prima o si anticipamu*, alaturandu-o la acestu uru.

Intardiandu cu foia din caus'a aratata mai giosu, ne vomu nisuf a veni in rondu; fiindu inse acést'a nu se pote midiloci dintru odata, *predicele de postu*, încátu va fi necesariu, *le vomu anticipá separatu*, ca se le aiba dd. preoti la mana de tempuriu. Red.

Predice liturgice.

Fiindu evedinte, că numai atunci voru poté impliní dd. preoti marietiele nostre ceremonie basericesci cu adeverata pietate, si credintiosii numai atunci voru poté asistá la implinirea loru cu adeveratu folosu sufletescu, deca voru cunosce *inaltulu sensu misticu*, care li este impreunatu; ne-amu hotaritu, a dá in decursulu acestui anu *mai multe predice liturgice*, de care dămu chiaru in numerulu acest'a un'a, *explicandu ceremoniele dela s. botezu. Cluj*

Atragemu atentiunea p. o. dd. preoti intre altele destinsu **asupra prediceloru, cari le vomu dá in sem. II. despre ceremoniele dela s. Liturgia**, cari ca si acést'a din nrulu 1. le vomu provedé spre instruirea dd. preoti cu note copiose dupa cei mai renumiti autori vechi si noi. Red.

Caus'a intardiarii.

Morbulu, de care amu patimitu mai bine de trei lune, se ne escuse, că nu amu potutu scote foi'a la tempulu seu. Ne vomu pune siminti'a, a satisface si in asta privintia dorintiei p. o. dd. prenumeranti. Red.

Rogare.

Vechii nostri abonati, precum si toti acei p. o. domni preoti, cari au scire despre acést'a foia, si afla, că sustinerea ei pote fi de orecare folosu pentru cleru si poporu, se binevoiesca a lucrá pentru latirea si spriginirea ei! Red.

Proprietariu, redactoriu respundiatoriu si editoriu: **Justinu Popfiu**.

Cu tipariulu lui Oton e Hügel in Oradea-mare. Stráta domnesca Nr. 702/5.